

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Rahvusliku käsitöö osakond

Rahvusliku tekstiili eriala

Maren Suurna

**MUSTJALA KIRIKINNASTEST INSPIREERITUD SILMKOELINE
RÕIVAKOLLEKTSIOON**

Lõputöö

Juhendaja: TÜ VKA lektor

Riina Tomberg, MA

Kaitsmisele lubatud.....
(juhendaja allkiri)

Viljandi 2014

Sisukord

SISSEJUHATUS	4
1. MUSTJALA KIRIKINDAD	6
1.1. Kinnaste funktsioon ja jagunemine.....	7
1.1.1. Kinnaste kasutusala	7
1.1.2. Kindakirjad	7
1.2. Kinnaste tüübid	8
1.2.1. Kirisõrmkindad.....	8
1.2.2. Vikkelsõrmkindad	9
1.2.3. Pulmakindad – narmastega kirikindad	10
1.2.4. Labakindad	11
1.2.5. Muttkindad	11
1.2.6. Kokkuvõtvalt Mustjala kirikinnastest.....	12
2. PRAKTIINE TÖÖ – RÕIVAKOLLEKTSIOONI KAVANDAMINE JA TEOSTAMINE.....	13
2.1. Kollektiooni tutvustus, idee selgitus ja inspiratsiooniallikas	13
2.2.Kavandamine	14
2.3 Tööproovide kudumine.....	14
2.4. Kollektiooni teostamine	15
2.4.1 Kudumisprotsessi kirjeldus	15
2.4.2. Märkused ja omandatud kogemused	20
2.5. Tööle kulunud aeg	21
KOKKUVÕTE	23
KASUTATUD ALLIKAD	24
SUMMARY	26

LISA 1 Kirjeldused ja fotod Mustjala kirikinnastest.....	27
LISA 2 Kavandid, kasutatud mustrid ja lõnga näidised	46
LISA 3 Vastavalt kollektsioonile kohandatud Saaremaa kindapära kudumismustrid, joonised silmuselisest loomisest ja kahe värviga loomisest.....	53
LISA 4 Lõikejoonised	56
LISA 5 Fotod silmkoelisest rõivakollektsioonist	62

„Vana eesti silmkoeesemed kujutavad endast suure väärtusega pärandit, mis on ammendamatuks allikaks ja baasiks meie kaasaegsele tarbekunstiloomingule.“

(Mulgi...1960, lk 5)

SISSEJUHATUS

Diplomitööks on Mustjala kirikinnastest inspireeritud silmkoeline rõivakollektsioon. Selle kavandamisel püüdsin lisaks kindamustritele säilitada ka Mustjala kirikinnaste materjalikasutust ja värvigammat. Soov oli ühendada oma diplomitöö teema kodusaaressa ja kuna Mustjala on võrratute kindamustrite poolest üks rikkalikumaid piirkondi Saaremaal, tundus valik igati põhjendatud.

Diplomitöö teoreetilises osas soovin leida vastuseid järgmistele küsimustele: Milliseid eri tüüpi kindaid on Mustjalas? Milles seisnevad mustrite sarnasused? Mis värve on kinnaste kudumisel põhiliselt kasutatud? Kus on kindaid põhiliselt kantud?

Diplomitöö loov-praktilise osana on kavandatud ja valmistatud praktiline ja uuenduslik rõivakollektsioon, millesse kuuluvad 6 komplekti. Komplektid on kootud masinal, käsitsi kootud äärtega.

Ühiseks osaks on rindade alt algav puusadeni ulatuv pihik. Tahtsin luua midagi mugavat ja sooja, mis kataks naiste alaselga ning sobiks külmal ja tuulisel talvapäeval pealiskõrva all kui ka siseruumides. Kolleksiooni kuulub kuus pihikut, kaks seelikut ja kahed püksid. Kõiki esemeid sobib kanda nii koos kui ka eraldi.

Kirjalike allikmaterjalidena olen kasutanud nelja raamatut, lisaks ERM-i kogudes leiduvate Mustjala kinnaste legende ja teemakohaseid korrespondentide vastuseid.

Mustjala kinnaste kirjeldus ja sellele põhinev võrdlus on koostatud Eesti muuseumide digitaalse andmebaasi (www.muis.ee) põhjal, kus on 38 paari kindaid, millest valimi

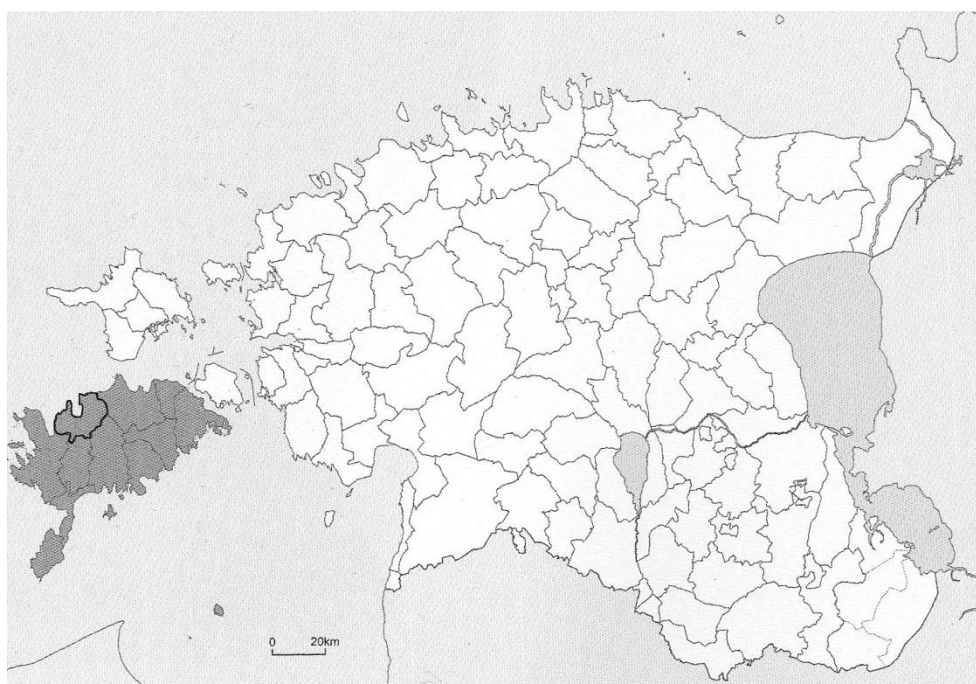

moodustavad Eesti Rahva Muuseumi (ERM) ja Saaremaa Muuseumi (SM) kogudes olevad 34 Mustjala kihelkonna kindapaari. Valimist jätsin teadlikult välja ühe Saaremaa Muuseumis asuva kindapaari, kuna see oli minu hinnangul liiga kaasajastatud ilmega ning veel kolm paari kindaid, mis pole Mustjalast pärit või ei sobi uuritava kirikinda konteksti. Rõivakollektsiooni kavandamisel valisin neist välja 8 kindapaari, mille mustreid kasutasin oma kavandites, mõnel juhul kasutasin ühelt kindapaarilt mitut mustrit. Kinnastelt valitud mustreid muutsin vajadusel, võttes arvesse ka kudumismasina tehnilisi võimalusi.

Töö kirjalik osa koosneb kahest peatükist. Esimeses peatükis käsitlen Mustjala kirikindaid, andes ülevaate sealsetest kirikinnaste tüüpidest, kinnaste mustrite muutumisest ning toon välja võimalikud mustri muutumise põhjused. Teises peatükis keskendun tootearendusliku rõivakollektsiooni kavandamise ja valmistamise protsessi kirjeldusele. Lõputööd toetavates lisades on välja toodud kavandid, lõiked, fotod etnograafilistest esemetest ning teostatud rõivastest. Lisades on ära toodud kõik valimisse võetud Mustjala kinnaste legendid ja pildid, et teemahuvilistele head ülevaatliku pilti anda.

Täna juhendaja Riina Tombergi abi ja toetuse eest antud töö kirjutamisel ja rõivakollektsiooni loomisel ning teostamisel. Samuti kõiki neid osalisi, kes olid abiks lõputöö valmimisel ja kollektsiooni pildistamisel.

1. MUSTJALA KIRIKINDAD

Joonis 1 Mustjala piirkondlik paiknemine (Piiri 2013, lk 317)

„Kindad jutustavadki meile lugusid aastasadade jooksul Eestis omaks võetud töövõtetest ja moemuutustest. Sisse kootud kirjad ja neile antud tähendused aga pajatavad inimeste mõtetest ja iluotsingutest. Kinnastel on selgesti näha meie rahvarõivastele omased paikkondlikud traditsioonid ja mitmekesisus.“ (Piiri 2013, lk 6)

Käesolevalt käsitlen kinnaste kasutusala ja mustreid ning kirjeldan Mustjala kihelkonna erinevaid kindatüüpe, mille uurimisel olen kasutanud Eesti Muuseumide digitaalset andmebaasi. Andmebaasis on 38 paari kindaid, millest moodustavad valimi ERM-i ja SM-i kogudes olevad 34 Mustjala kihelkonna kindapaari. Valimist jätsin teadlikult välja neli

kindapaari. Kuna minu töö ei keskendu põhjalikult kinnaste uurimisele, vaid käsitlen neid kui inspiratsiooniallikat, toetungi kirjeldamisel ainult andmebaasist saadud infole.

1.1. Kinnaste funktsioon ja jagunemine

1.1.1. Kinnaste kasutusala

Kinnaste otstarve on olnud kaitsta käsi külma eest. Neid kanti vastavalt vajadusele, argiseid toimetusi tehes ja pidulikel puhkudel. Peredes kulus kindaid palju, talve jooksul kandis üks pereliige läbi vähemalt 2-3 paari. Kui pakaseliste talvepäevade pikad saanisõidud ja välitööd kinda peopesad läbi kulutasid, paigati neid kangatükiga või nõeluti lõngaga, et kinnaste eluiga pikendada.

Kindad on olnud rahvarõivaste üheks oluliseks osaks ja seotud mitmesuguste vanade kommetega. Kindaid ei kootud ainult tarbeks, tavakohane oli näiteks ka kinnaste jagamine kinkidena vastsündinu ristsetel, kosjades, pulmades ja matustel. Mõnes Eesti piirkonnas maeti surnuid kinnastes, mis olid nende endi kootud. (Piiri 2013, lk 6; Maailma... 2012, lk 144; Mulgi... 1969, lk 8)

1.1.2. Kindakirjad

Kindaid on kootud villasest¹ lõngast ja kindakirjad on olnud enamasti geomeetrilised. Kunagised tähenduslikud märgid on aegade jooksul muutunud dekoratiivseteks motiivideks. Meie rahvakultuuris on olnud kolmnurk, rist, sõõr ja silmusnelinurk rohkelt kasutatud sümbolid, hilisemal ajal lisandusid kaksikrist ja kaheksakand. Kinda randmeid on kootud pikitriibulisena või koemustrilisena. Kujundusvõtetest on levinumad olnud sakiline, lapiline, palmikuline ja trepiline kude. 19. Sajandi lõpus hakati suuremas osas Eestis kuduma ka randme ümber hoidvaid kindaid, nii lühema kui pikema soonikuna. Muutusi on toimunud ka põidla kujunduses. Kui varasemalt oli traditsioonilistel kinnastel põial peoga sama kirja, siis hiljem kooti põial lihtsama kirjaga. Kudujad on lihtsamatest üksikmotiividest moodustanud palju erinevaid kindakirju, mängitud on nii värvide kui ka rütmidega. Seepärast on näha aja

---

¹ „Kinda lõngadeks olid lamba kõhualused villad.“ (KV 196, lk. 91)

jooksul toimunud muutusi nii kinda mustrites, kudumisvõtetes kui ka värvide valikus. Kindakirju pärandati põlvest põlve kui ka käidi neid külapealt „laenamas“. (Lutsepp 2007, lk 6;14; Piiri 2013, lk 12-14)

1.2. Kinnaste tüübid

„On tuntud kolme liiki kindaid. Labakindad, sõrmkindad ja muttkindad.“ (KV 196, lk. 90) Olen päri, et üldistatult võib ka Mustjala kindaid liigitada kolmeks, kuid tootsin andmebaasis koondatud kinnaste välimuse põhjal välja veel teisi olulisi tähelepanekuid. Nimetatud kindatüübid jagunevad veel omakorda eri tüüpideks, seda nii kudumisviisi, mustri paigutuse, randme tehnilise teostuse kui ka kuju poolest. Arvan, et Mustjala kindaid võiks liigitada isegi viieks tüübiks, millest ühe jaotaksin veel omakorda kaheks alaliigiks.

Valimis on 28 paari sõrmkindad, 3 paari muttkindad ja 3 paari labakindad.

Eesti eri paikades on kindaid väga erinevalt nimetatud. Villaseid labakindaid kutsuti näiteks järgnevalt: labakud, peokindad, käpikud, kottkindad, raikindad ja rusikkindad. Aga kinnast, kus tervikuna oli kootud vaid väike sõrm ja teistest sõrmedest kootud ainult mõni sentimeeter, kutsuti mudikindaks või muttkindaks. (Piiri 2013, lk 9)

„Labakindad olid külmema ilma jaoks. Sõrmkindad soojema ilma jaoks ja muttkindaid kasutati töödel kus sõrmi oli vaja, nagu kartuli võtmine, räimede võrgust välja võtmine, võrgu laskmine jne.“ (KV 196, lk. 91)

Sõrmkindad jagunevad viieks eritüübiks, mida kirjeldan alljärgnevalt.

1.2.1. Kirisõrmkindad

Kirikindad olen jaganud kaheks alaliigiks: täieliku mustriga ja osalise mustriga sõrmkindad. Põhitoonideks on tumesinine ja valge, pisidetailidena on osadel kinnastel näha samblarohelise ja sinise värvi kasutust.

Täieliku mustriga kinnaste puhul on kogu kinnas mustriga kaetud. Nendel on näha, kuidas ristidest ja rombidest moodustuvad lihtsamad või keerulisemad mustrid, kusjuures läbivaks

jooneks on kõigil diagonaalvõrgustik, välja arvatud üks erand², kus muster kõigist teistest erineb. Kindad algavad silmuselise loodusega, mis on tehtud kas tumesinise, sinise või samblarohelise värvitooniga. Kõigil nendel kinnastel on sakiline pära, mis moodustub parempidisel pinnal kolmnurgakujulistest õhksilmade ridadest ja silmuste kokkuvõtmisest keskel püstreana. Kinnaste randmed on kootud enamasti valgega, kuid randme algusesse ja lõppu on sageli kootud tumesiniste ja samblaroheliste vahelduvate värvitoonidega väiksed sakilised hambaread.

Märkimisväärne on kirisõrmkinnaste juures see, et ühele kindale on kootud kaks erinevat mustrit. Nimelt koosneb kinnaste põhimuster diagonaalvõrgustikest, ristidest ja rombidest, muutudes peopesa ja sõrmede sisemisel osal, kuhu on kootud lihtsamad triibumustrid. Nii võidi kududa seepärast, et kinnas oleks peopesa poolt tugevam ja nii kiiresti läbi ei kuluks. „Kui kinda peod läbi kulusid töö, siis õmmeldi peosse villasest riidest lapid kui nõelumine enam ei aidanud.“ (KV 196, lk. 91)

Osalise mustriga kinda all pean silmas kindamustri ulatumist vaid kuni pöidla avani, ülejäänud kinda laba ja sõrmede osa on kootud ühevärviliselt valge lõngaga. Kinnastel esineb nii diagonaalvõrgustikuga mustreid kui ka lihtsamaid mustritriipe. Kahed kindad algavad hariliku loomisega, mis on tumesinist värvi. Kolmanda osalise mustriga kindapaari³ loodus on aga kahevärviline, vaheldumisi tumesinise ja valgega. Täieliku mustriga kindatüübi pära oli sakiline, kuid osalise mustriga kindal on allääres lühike parempidi keerdsilmustega soonik.

Kirisõrmkindaid kanti igapäevaselt nii töö tegemisel, vabal ajal kui ka külas käies. On kootud mustrirohkeid kui ka osalise mustriga kirikindaid. Arvan, et mustri rohkus võis oleneda ka sellest, mille tarbeks kinnas kooti, kuid täpsemat teavet selle kohta ei õnnestunud leida.

1.2.2. Vikkelsõrmkindad

Valimisse võetud kolm paari vikeldatud sõrmkinnaste mustrid on omavahel väga sarnased. Vikeldused, mis moodustavad diagonaalvõrgustiku koos võrgusilmades asuvate rombikestega, on kootud kinda pealtpoolt vaadates kuni sõrmeotsteni välja. Seespool ulatub muster kuni pöidlaavani, kattes ka pöidla pealmise poole, kuid peopesast edasi on kootud

---

² ERM A 290:619/ab

³ ERM A 290:743/a

valge lõngaga parempidises koes. Sakilise kindapära valgel parempidisel pinnal on kolmnurgakujulised õhksilmade read ja silmuste kokkuvõtmine toimub saki keskel püstreana. Mustjala vikkelsõrmkinnaste pära alguses ja lõpus esineb kohati tumesinise või mustjassinise ja samblarohelise lõngaga vaheldumisi kootud hambamustreid. Ülejäänud vikkelloes kootud kinnaste osad on valged.

Valgeid vikkelloes kindaid peeti pidulikeks kinnasteks, mida kanti ainult tähtsamatel päevadel ja oluliste sündmuste puhul – näiteks pulmades.

1.2.3. Pulmakindad – narmastega kirikindad

Kaks valimis olevat sõrmkindapaari on juba esmapilgul teistest väga erinevad, just selliseid kindaid tuntakse Mustjala pulmakinnaste nime all. Valgepõhjalisi kindaid kandsid naised ja tumedapõhjalisi meesterahvad (Piiri 2013, lk 21). Tegemist on kirikinnastega, mille randme ääres on rohkesti erivärvilisi narmaid. Kinda ranne algab kohe mustritega, puudub soonik või sakiline kindaranne. Mustrid on samuti eelnevalt mainitud kirikinnastest erinevad. Meeste⁴ sõrmkinda mustrites on näha kolmnurki ja riste, randme osas on mustritriip alt ja ülevalt eraldatud pahempidiste värviliste ridadega. Muster ulatub kuni põidlaavani, edasi kuni sõrmeotseni on ühevärviline tumesinine kude. Naiste⁵ kinnaste muster võib ulatuda kuni sõrmedeni, sõrmed on ühevärvilised, kuid sõrmeotsad on kokku võetud värviliselt.

Nii meeste kui ka naiste kirikinnastes kasutatakse põhitoonidena valget ja tumesinist, lisaks kollakasrohelist, sinist, punast ning punakaspruune värvitoone ja neid nii mustris kui ka narmaste juures. Muster meenutab vöökirja. Kindaranne on võrreldes teiste Mustjala kinnastega palju pikem.

Narmastega kindaid kandsid pruut ja peigmees pulmade ajal. Kui aga see komme kadus, kanti neid näiteks lauakirikus. (Piiri 2013, lk 21) „Pruutkindad kooti sõrmikud, väga peenest lõngast. Lõngaviht pidi oleme nii peenike, et ta vitsast rõngast läbi mahuks.“ (EA 125, lk 92)

---

⁴ SM_350 T 90

⁵ ERM 12325

1.2.4. Labakindad

Valimis olevad kolm labakindapaari on üksteisest mustri paigutuse poolest väga erinevad, kuid sakiline kindapära on kõigil sarnane. Ühel heledapõhjalisel kindal⁶ on väiksemotiiviline muster üle kogu kinda. Teisel aga lõpeb diagonaalvõrgustikuga rombimuster kindaseljal ootamatult enne kokkuvõtmist ning peopesa pool ulatub muster ainult pöidlaavani⁷. Kolmandal kindal⁸ on oletatavasti seljal suur rombimuster, näha on, et see ulatub peopesa poolel kuni pöidlaavani, kusjuures ka põial on kootud üleni suures rombimustris. Pöidlaavast kindalaba lõpetamiseni on kootud väikest ristimustrit.

Labakindaid kanti näiteks talvistel saanisõitudel ja töö tegemisel. Tuli ka ette olukordi, kus sooja saamiseks tuli kaks paari kindaid üksteise peale panna. (Piiri 2013, lk 6) Võib oletada, et sellisel juhul kooti alumised kindad tagasihoidlikumad ja pealpool kantavatele kinnastele kirjati uhkemaid, pillkupüüdvamaid kindakirju.

1.2.5. Muttkindad

Neid kindaid on valimis kaks, mõlemad üksikud. Mõlemal kindal on väike sõrm lõpuni kootud, ülejäänud sõrmed on poolikud. Kindad on sarnased mustrite ja ka silmuselise loomise poolest, kuid randmed on neil erinevad. Ühel on ka randmeosa suuremalt jaolt kootud värvilises kirimustris⁹, alustuses on näha mõned read soonikut. Teise üksikkinda¹⁰ ranne on kootud ühevärvilises soonikus, alustuses on näha väikest mustritriipu. Mõlemad kindad on heledapõhjalised, mustrites on kasutatud kollakasrohelist, punakaspruuni ja sinist ja mustjassinist värvitooni lõngu.

Muttkindaid on kasutatud töökinnastena. See seletab ka asjaolu, miks osad sõrmeotsad on lahti jäetud. Mugav on selliste kinnastega näiteks õues pesu kuivama panna, aga ka näiteks võrgust kala noppida ja kartuleid üles võtta. (Piiri 2013, lk 24) Kummalisena tundub aga, et muttkinnaste muster pigem pulmakinnaste oma meenutab. Kas tegu on olnud vanade kinnastega, mis töötegemiseks võetud, või on neil teistsugune kasutusotstarve, jääb selgusetuks.

---

⁶ ERM A 290:653/ab

⁷ ERM A 290:738/ab

⁸ ERM A 290:659/b

⁹ ERM A 290:631

¹⁰ ERM A 509:2942

1.2.6. Kokkuvõtvalt Mustjala kirikinnastest:

Mustjala kinnaste kirjeldamisel ja sellele põhineva võrdluse juures liigitasin kindad viieks tüübiks – kirisõrmkindad, vikkelsõrmkindad, narmastega kirikindad, labakindad ja muttkindad. Kirisõrmkindad jaotasin veel omakorda kaheks tüübiks, täieliku mustriga ja osalise mustriga.

Saaremaa kirikinnaste mustrites kasutati palju väikest võrgukirja. Kudumisel kasutati põhiliselt tumesiniseid, mustjassiniseid, valgeid ja tumerohelisi värvitoone. Kihelkondlikud erijooned tulevad esile randmekirjades, Mustjala koekirjaliste kinnaste eripäraks on muustriliselt kaarjad randmed. (Piiri 2013, lk 316)

Kokkuvõtvalt võin öelda, et Mustjala kirikinnaste eritüüpidel on mitmeid ühiseid piirkondlikke jooni, mis avalduvad vormis, ornamendis ja värvikombinatsioonis. Sealjuures on kindatüüpe, mis erinevad ülejäänutest väga selgete ja eriliste iseärasuste tõttu – näiteks värviliste narmastega pulmakindad ja erineva pikkusega sõrmedega muttkindad. Lisaks pulmakinnaste erilisele kindapärale, on nende kinnaste mustriks kootud kirivööga sarnanev kiri, mida esineb ka muttkinnaste kirjades. Teiste kindatüüpide kirjad erinevad neist oluliselt.

2. PRAKTILINE TÖÖ – RÕIVAKOLLEKTSIOONI KAVANDAMINE JA TEOSTAMINE

Diplomitöö praktilise osana olen kavandanud ja valmistanud Mustjala kirikinnastest inspireeritud silmkoelise rõivakollektsiooni. Antud peatükis on kajastatud minu kollektsiooni idee, materjali- ja värvivaliku põhjendused ning kavandamise ja valmimise protsess. Lisaks toon tabelina välja käsitsi kudumisele kulunud aja ning koondtabeli kollektsiooni teostamisel kasutatud värvidest

2.1. Kollektsiooni tutvustus, idee selgitus ja inspiratsiooniallikas

Diplomitöö loov-praktilise osa uuenduslikku rõivakollektsiooni kuuluvad kuus komplekti, mis on kootud masinal. Osasid esemeid kaunistavad otseselt Saaremaa kindapärast ehk randmetest tuletatud käsitsi kootud allääred. Kollektsiooni kavandamisel aluseks võetud kindamustritele lisaks oli soov säilitada ka Mustjala kirikinnaste materjalikasutust ja värvigammat. Nii valmisidki villased rõivad tumesinistes, valgetes, helehallides, samblarohelistes värvitoonides.

Idee sündis tootearenduse tunnis, kus oli ülesandeks kavandada ühele oma kursusekaaslasele rõivaese. Mille järele võiks olla vajadus? Minu silme ette tekkis kujutus tihtipeale tänavatel avanevast vaatepildist, kus tütarlaste pealrõivad on niivõrd lühikesed, et seljad jäävad paljaks. Leian, et oluline oleks oma heaolule ja tervisele rohkem tähelepanu pöörata. Just sel põhjusel sündis idee luua midagi sooja neidudele alaselja ümber, mida võib kanda nii külmal talvapäeval jope all kui ka siseruumides. Maavillasest lõngast stiilsed riideesemed on igati sobilikud meie kliimasse. Diplomitöö põhiesemele – pihikule – sai lisaks kavandatud ka muid esemed (kokku 6 pihikut, 2 seelikut, 2 püksid).

Rõivakollektsiooni inspiratsiooniallikaks on Mustjala kirikindad. Valisin just selle kihelkonna mustrid, kuna Saaremaa on mulle väga südamelähedane, ühtlasi on Mustjala kindamustrite poolest üks Saaremaa rikkamaid piirkondi.

Tootearendusena valminud pihikuid kujutan ette kandmas eelkõige endast ja oma tervisest lugupidavaid inimesi, vanus ei oma siinkohal üldsegi tähtsust. Rõivakollektsiooni kannavad teistest erineva julgevad naisterahvad.

2.2.Kavandamine

Kavandamine on olnud järkjärguline. Enne kindla paikkonna kindamustrite valimist visandasin erinevaid komplekte minifiguuride selga, mille olin endale A4 paberile kujundanud ja mitmeid eksemplare välja printinud. Kõik selleks, et oleks võimalik ka väljaspool kodu pähe turgatavaid mõtteid mannekeenidele selga joonistada. Visandasin nii pikematel bussisõitudel kui ka loengutest vabadel hetkedel. Hiljem valisime koos juhendajaga välja sobivad kavandid, arutasime läbi tehtavad muudatused ning seejärel kavandasin rõivaid juba detailsemalt. Kokku visandasin umbes 40 rõivakomplekti, millest kuus said välja valitud. Detailsemaid kavandeid tehes koondasin kuus välja valitud rõivakomplektide kavandit ühele lehele (vaata LISA 2).

2.3 Tööproovide kudumine

Kavandamisele järgnes tööproovide kudumine, nii masinal kui ka käsitsi. Masinkudumise tööproovide eesmärk oli katsetada erinevaid värvikombinatsioone mõistmaks, milliste põhivärvide kasuks kollektsiooni komplektide juures otsustada. Esialgu kasutasime olemasolevaid masinkudumise perfokaartide mustreid, mis sarnanesid kõige enam nendega, mis tegelikult kollektsioonis kasutusele võtsime. Kui Mustjala kindamustrid said välja valitud, märkisin need kõik Exceli programmi. Muutsin kindamustreid vastavalt oma maitsele ja kavanditele, sellele järgnes nende kohandamine masinal kudumiseks: mustrite muutmine vastavalt perfokaardi mustrikorrale – 24 silmust.

Randmete tööproovide kudumisel katsetasin erinevas suuruses vardaid, et leida sobiv kudumistihedus võrreldes masinkoega. Kasutasin selleks oma vardavara, kuid kuna praktilisel

tööl oli kudumiseks korraga vaja mitut ühesugust komplekti, sai ka mitmeid vardakomplekte juurde laenatud ja mõned ka ostetud. Lisaks katsetasin ka alläärte tööproovide kudumisel erinevaid värvikombinatsioone ja mustrikordi, et teha nende põhjal praktilise töö jaoks lõplikke otsuseid. Neid kududes mõistsin taaskord, et mulle ikka väga meeldivad Saaremaa sakilise äärega kindarandmed.

2.4. Kolleksiooni teostamine

Diplomitöö teostamisel omandasin palju uusi teadmisi ja kogemusi, mida rakendan kindlasti ka oma tulevases loometöös. Järgnevas peatükis annan ülevaate materjalidest ja töövahenditest, kudumisprotsessist ja üldistest kollektsiooni valmistamise etappidest.

2.4.1 Kudumisprotsessi kirjeldus

Masinal kootud silmkoelised rõivad valmisid koostöös Riina Tombergiga firmast Ruut ja Triip OÜ. Osadele rõivaesemetele kудusin käsitsi juurde allääred.

Kuna puudus konkreetne tellimus, inimene, kellele komplektid teha, otsustasin luua kogu kollektsiooni enda suuruse järgi. Kolleksioonides olevad rõivaesemed sobivad hästi suuruse nr 38 kandjale. Rõivad istuvad paremini selga just parajalt kurvikale naisele ning kuna villane materjal võimaldab veidi ka venivust, arvan, et need rõivad sobivad ka suurust nr 40 kandvale naisterahvale.

Detailid on lõike (vaata LISA 4) järgi kootud, et vältida kudumi lõikamist ning et saada korrektsed ja vähevenivad ääred. Siiski on pükste isteõmblus on lõigatud ja overlokmasinal äärestatud, sest seda detaili oli lõikekohaselt liiga keeruline kududa. Katsetusteks oleks kulunud liiga palju aega, seetõttu tuli otsustada lõikamise kasuks. Teise komplekti pihik, mille seljatükk kaarjalt pikeneb, tuli ka veidi ümaramaks lõigata, sest masinkuduja kudus sellist kaart esimest korda ja tulemus ei jäänud koheselt ideaalne, vaid veidi sakiline. Silmkoelised masinal kootud kandid kinnitatakse esemele käsitsi, ketelduspistes. Õmblusvaru on minimaalne. Vältimaks rõivaste alla vajumist, on kõigi esemete ülääärde lisaks õmmeldud trikotaažkangast kummikanal. Pihikute kummi laius on 2,5 cm ja alumistel rõivastel 5 cm. Pihikutel tundus see hädavajalik, sest naisterahvaste rinnaalune ümbermõõt on erinev, kuid

kummi saab sellele vastavalt veidi tugevamalt kinnitada. Kummipael aitab hoida eset kindlalt paigas, et kandja tunneks end mugavalt ega peaks pihiku seljas püsimise pärast muretsema.

Materjalidena olen kasutanud 8/2 villast lõnga, mis on pärit Ruut ja Triip OÜ lõngalaost. Lisaks on kasutatud sobivaid sinist tooni trikotaažkangaid kummikanali õmblemiseks esemete ülemisse serva.

Tabell Koondtabel kollektsiooni teostamisel kasutatud värvidest

Komplekt	Lõnga värvi-kood	Värvid käsitsi kootud detailides; masinal kootud kantides (*)	Millisel põhjal on muster kootud
I	450 202	450, 201, 202	Heledal
II	490 201	490*	Tumedal
III	480 202	202, 450, samblaroheline	Heledal
IV	490 201	201, samblaroheline*	Tumedal
V	450 202	201, 202	Heledal
VI	248 202	202, 248, 480, samblaroheline	Tumedal

8/2 villane kraaslõng Leedu firmast Teksrena.

Tabelis toodud lõnga värvikoodid: 450-sinine; 480-tumesinine(1); 202-helehall; 490-tumesinine(2); 201-valge; 248-hallikassinine. Samblarohelise lõnga värvisin ise.

Varrastel kootud detailid - materjalid ja töövahendid:

- Tumesinine (480), sinine, valge, helehall ja samblaroheline villane lõng
- 3 komplekti vardaid nii nr 2,0 suuruses kui ka nr 2,5 suuruses
- Vastavalt kollektsioonile kohandatud Saaremaa kindapära mustrid (vaata LISA 3)
- Käärid
- Sukanõel

Alljärgnevalt kirjendan kuut komplekti eraldi ja põhjendan tehtud valikuid. Mustjala kirikinda mustreid olen kohandanud vastavalt oma maitsele ja vajadustele. Pihikute ja komplektide värvikombinatsioonide ja kudumismustrite materjal asub LISA 2; 3 ja Tabel 1.

1. pihik – Mustril¹¹, mille valisin ühe Mustjala kirikinnaste hulgast, tegin mõningaid muudatusi. Tahtsin mustrimänguga tekitada komplekti juurde veidi põnevust. Esimese komplekti pihik on võrreldes teiste pihikutega kõige pikem, sest tegemist on minu idee (hoida

alaselga soojas) esialgse variandiga. Järgmistes komplektides on näha selle edasiarendust.

Pihiku alla äärde kudusin tagasihoidliku peenikese mustririba, mis haakub hästi mustri rombide sees paiknevate tumedate ristikestega. Värvidenä olen kasutanud sinist ja helehalli, allääre mustritriibu juures lisaks ka valget. Kasutasin kahe lõngaga silmuste loomist, et tulemuseks jääks „tahuline“ alustus. Silmuste loomisel lähtusin masinal kootud pihiku allääre silmuste arvust. Lõin 324 silma, kudumisel kasutasin nr 2 suuruses vardaid. Silmasin kootud mustririba pihiku külge ja tikkisin viimistlemiseks silmamise rea peale ühe ahelpisterea.

2. pihik – edasiarendus eelmisest. Mustrid valisin kahelt omavahel väga sarnaselt kindapaarilt¹², ühelt paarilt võtsin suure rombiline mustri ja teiselt väikese ristimustri. Rõivaese on tagantpoolt pikem ja kumera lõikega. Allääre kinnitasin ketelduspistes masinal kootud tumesinise kandi. Pihiku kudumisel on värvidenä kasutatud tumesinist ja valget.

¹¹ ERM A 290:743/a

¹² ERM A 290:656/ab ; ERM A 290:742/b

3. komplekt – koosneb käsitsi kootud volangiga pihikust ja üle põlve ulatuvast seelikust. Mustrid valisin kahelt kindapaarilt¹³, ühelt kasutasin seljapealset mustrit, teiselt peopesapoolset triibumustrit seelikule.

Pihiku alläärde kudusin veidi laieneva volangi, mille muster on tuletatud Saaremaa kindapärast. Kohandasin randme mustrit nii, et kudumisel volang ülespoole kahaneks. Selline veidi laineline alläär teeb minu meelest komplekti veelgi naiselikumaks. Lõin 456 silmust, volangi keskmise vikkkelkirja kudumisel kasutasin nr 2,5 suuruses vardaid, alguse ja lõpu mustriridade juures nr 2 suuruses vardaid. Mustri kahanemise lõpuks jäi varrastele alles 288 silma ning kuna pihiku allääre silmuste arv oli 274, siis vajaliku arvu silmuseid kahandasin kahe töö kokku silmamise käigus.

¹³ ERM 12382/ab ; ERM A 290:648/ab

4. komplekt – koosneb pihikust ja alla põlve ulatuvast seelikust. Mustrid valisin kolmelt

erinevalt kindapaarilt¹⁴, kahelt kindalt peopesapoolse mustri, mis ulatub põidlaavast kuni sõrmede otsteni. Kolmandalt kindalt olen aluseks võtnud sealse diagonaaltõrgustiku, mille muutsin pihiku ideele vastavaks. Suurendasin mustrikorda, kuna tahtsin tekkinud rombide sisse silmata ristikesi. Tikkisin ristid loominguliselt, ühele küljele tihedamalt, vastasküljele hajavamalt. Pihikule on kokku koondatud kaks mustrit, tahtsin luua muljet nagu oleks pihik vöökohalt läbi lõigatud, tegelikult on kaks mustrit kootud ühes tükis. Allääre kinnitasin ketelduspistes masinal kootud samblarohelist värvi kandi.

5. komplekt – koosneb lühemast pihikust ja pikkadest puhvpükstest. Pihiku mustri valisin

kirikindalt ERM 12312/a, tegin muudatusi mustris, masinal kudumisele vastavaks. Puhvpükstel ei ole ma otseselt Mustjala kindakirja kasutanud, seda põhjusel, et puhvpükste jaoks on kahe lõngaga kude liiga paks ja jäik. Püksid koosnevad kahest erinevast mustrist. Kasutasin olemasolevaid kudumismasina mustreid, mis sobisid minu mõttega. Pükste ülemine osa hoiab veidi puhvi, sääreosa on liibuv.

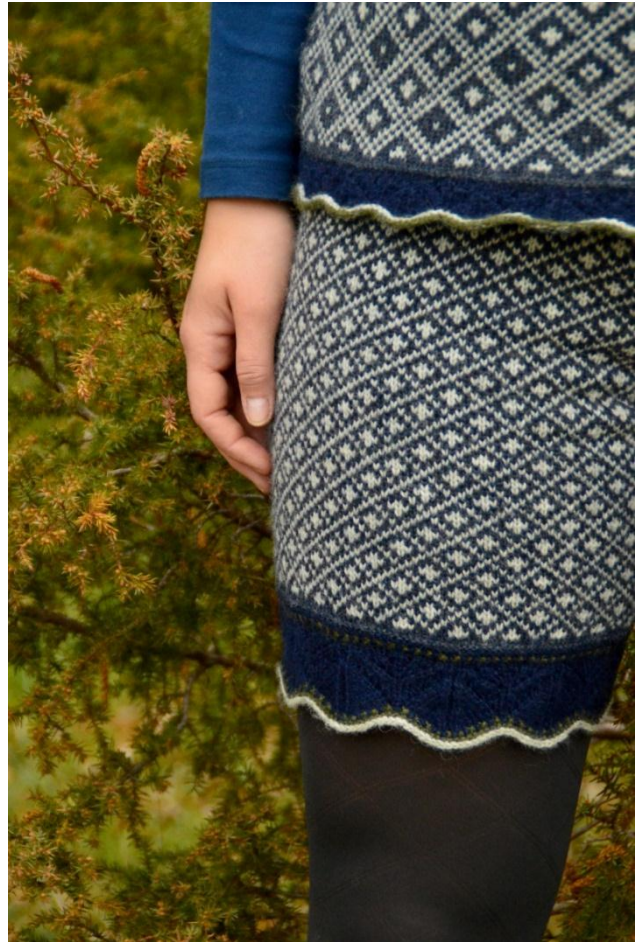
Allääre lõpetasin varrastel helehalli ja valge lõngaga kududes, jälgides, et lõpetatuna jääks sääreosa muster loomuoselt hoidma väikeste kaarekestena. Masinkootud osades on värvidena kasutatud helehalli ja sinist.

¹⁴ ERM 12173/ab , ERM A 290:656/ab (peopesadel) ; ERM 12290/ab

6. komplekt – koosneb pihikust ja lühikestest pükstest. Pihikul kasutasin sama mustrit, mis esimesel pihikul, kuid üldilme on neil kahel erinev, erineva põhjavärvi kasutamise tõttu. Ka lühikeste pükste kohandatud muster on pärit pihikutega samalt kirikindalt¹⁵. Kui originaalil oli kahekordne diagonaalvõrgustik, siis pükste juures kohandasin selle ühekordseks, lähtudes masinal kudumise tingimustest ja komplekti esemete omavahelisest sobivusest.

Pihiku ja pükste sääрте allaäärde kudusin kindarandme mustrid, pihikul lühema ja säärtel pikema. Nende mustrid erinevad üksteisest silmuselisel loomisel kasutatud värvide poolest ja veel mõningate väikeste nüansside poolest.

2.4.2. Märkused ja omandatud kogemused

Oma praktilise töö teostamise käigus tegin esialgsetes kavandites mõningaid muudatusi, mis on igati põhjendatud. Samuti tuli ette käsitsi kootud mustrite muutmisi ja uuesti kudumist.

Näiteks kuuenda komplekti pihiku alläär oli minu arvates esimesel kudumisel veidi liiga lõdvalt kootud, mistõttu tegin selle mustri uuesti. Teisel korral olin tulemusega väga rahul, mis on mulle oma töö teostamisel oluline. Kasutasin enda jaoks kirja pandud märkmeid ka sama komplekti pükste alläärte kudumisel. Pükste serva kudumisel olin esialgselt plaaninud põhivärviks hallikassinist (248), sama värvitooni on kasutatud pükste põhjamustri kudumisel. Tööproovi tegemisel otsustasin hoopis tumesinise (490) kasuks, sest hallikassinist kasutades oleks muster pükstega võrreldes liiga ühetaoliseks jäänud, tahtsin lisada põnevust.

---

¹⁵ ERM A 290:743/a

Kolmanda komplekti pihiku allääre volangi kudumiseks muutsin kindapära mustrit nii, et see hakkaks ülespoole kitsenema. Esimest tööproovi kududes õnnestus endalegi üllatusena kududa nii, et alustatud silmuste arv erines lõpus olevate silmuste arvust suurel moel, minneski ühtlaselt kitsamaks. Kuid päris õige see ei tundunud. Õige tulemuse saavutasin teise tööproovi kudumisel, millest lähtudes kudusin pihikule kaunilt lookleva volangi.

Kui toorikud olid kavandite järgi valmis kootud, panin terve kollektsiooni ritta ning komplekte tervikuna vaadates tundus olevat vajalik teha mõningad muudatused. Näiteks neljandas komplektis oleva seeliku kudusime uue, muutes tumesinise-valge kombinatsiooni tumesinise-hallikassinise värvitoonide vastu, sest komplekti üldmulje tundus liiga kirju ja rahutu. Pihikul vahetasin esialgselt plaanitud kandivärvi samblarohelist värvi kandi vastu. Leidsin, et sobilik oleks kasutada värvi, mis on esinenud Mustjala kinnaste randmemustrites. viiendal komplektil pihikule ketelduspistes kinnitatud sinise (450) kandi otsustasin komplekti tervikpilti nähes ära harutada ja allääre lõpetada tagasi keerates ja õmmeldes, et pihik lõpeks rahulikult ja sobiks paremini puhvpükstega kokku.

Eelnevalt tõin välja mitmeid muudatusi käsitsi kudumisel või kinnitamisel, kuid väikseid eksimusi tuli ette ka masinkudumisel, kus näiteks pihiku kudumisel läks põhjavärv mustri värviga vahetusse.

Leian, et ilma vigu tegemata ei ole võimalik tehtust õppida, sellepärast arvan, et kõik pidigi just nii minema. Tegemist on esimeste prototüüpide valmistamisega, toodete väljatöötamisega, seega vigade ja muudatuste tegemine on igati arusaadav. Saadud kogemuste võrra olen juba järgnevate rõivaesemete teostamisel teadlikum.

2.5. Tööle kulunud aeg

Kollektsiooni valmimise etapid:

- Kavandamine (7h)
- Mustjala kindamustrite valimine kollektsiooni (*muus.ee* keskkonnast) (2h)
- Tööproovide kudumine (22h)
- Mustrite kandmine Excelisse, mustrite muutmine (14h)
- Väljavalitud mustrite kombineerimine õigesse mustrikorda masinal kudumiseks (7h)
- Mustrite kandmine masinkudumise perfokaartidele ja augustamine (10h)

- Kantide kinnitamine pihiku alläärde, seelikute allääre kinnitamine (9h)
- Alläärde kudumine varrastel, tikkimine (93h)
- Viimistlemine (3h)
- Kollektsooni käsitsi pesemine (3h)
- Kummipaela lisamine pihikute, pükste ja seelikute ülaäärde (4h)
- Pressimine/aurutamine (2h)

Tegemist on prototüübiga. Kuna teen neid esemeid esimest korda, siis võtavad erinevad protsessid kauem aega, tuleb ette ümbertegemisi, ettevalmistus on pikem. Väikeseeriana kollektsooni valmistamisel on ajakulu kindlasti väiksem, töövõtteid võimalik optimeerida, vajadusel kasutada alltöövõtjate abi.

Tabel 2. Töö tegemisele kulunud aja ja materjali kulu.

Komplekt	I	II	III	IV	V	VI
Käsitsi kootud detailide ajakulu (+)kandi, ääre keteldamise ajakulu	10h	(+)2,5h	40h (+) 2h	7h (+) 2h	3h	36h
Materjalikulu	200g	205g	560g	680g	640g	500g
Muu ajakulu (kollektsooni viimistlemine, pesemine, kummide lisamine, pressimine/aurutamine)	70min	70min	120min	120min	120min	120min

KOKKUVÕTE

Käesolev diplomitöö *Mustjala kirikinnastest inspireeritud silmkoeline rõivakollektsioon* koosneb kahest osast – praktilisest ja teoreetilisest. Lõputöö põhieesmärgiks oli luua eesti etnograafilisest ainesest inspireeritud rõivakollektsioon.

Kirjalik osa koosneb kahest suuremast peatükist. Esimeses peatükis kirjeldan ja analüüsin lähemalt Eesti muuseumide infobaasis leiduvaid Mustjala kirikindaid. Toon välja kuus kinnaste eritüüpi, võrdlen omavahel nende värvikasutust ja mustreid. Tegemist on inspiratsiooniallika uurimisega, mitte iseseisva teoreetilise uurimusega. Teises peatükis kirjeldan praktilise töö valmimisprotsessi ja põhjendan selle käigus tehtud valikuid.

Diplomitöö peamine eesmärk oli kavandada ja valmistada praktiline ja uuenduslik kollektsioon, millesse kuuluvad 6 komplekti rõivaid (kokku 6 pihikut, 2 seelikut ja 2 püksid). Soov oli ühendada oma diplomitöö teema kodusaarega ning kuna Mustjala on võrratute kindamustrite poolest üks rikkalikumaid piirkondi Saaremaal, tundus valik igati põhjendatud.

Antud töö tegemisel sain juurde julgust tegelemaks ka edaspidi uute põnevate tootearenduslike rõivaste või väiketoodete loomise ja arendamisega. Diplomitöö valmimisel oli oluline osata teha võimalikust parimaid valikuid, nii kollektsiooni kavandamise kui ka materjali ja töövõtete kasutamise osas. Oskus kasutada ja näha inspiratsiooniallikana Mustjala kindamustreid ka mujal kui ainult kindakirjadena väärib minu meelest arendamist ja sooviksin sellega tegeleda ka tulevikus.

KASUTATUD ALLIKAD

Kasutatud kirjandus:

Hallik, C. 1957. *Silmuskudumine*. Eesti riiklik kirjastus. Tallinn.

Lutsepp, E & Tammis, I. 2007. *Eesti mütsid*. Tammerraamat.

Maailma rahvaste kudumiskunst. 2012. TEA kirjastus.

Mulgi kirikindad ja kirisukad. 1960. Toim Saks, L. Eesti riiklik kirjastus. Tallinn.

Piiri, R. 2013. *Suur kindaraamat. Eesti kihelkondade mustrid*. Tallinna Raamatutrükikoda.

Andmebaasid:

www.muisee.ee – Eesti muuseumide andmebaas, viimati külastatud 17.05.2014

Kasutatud lühendid:

ERM – Eesti Rahva Muuseum

SM – Saaremaa Muuseum

KV – korrespondentide vastused

EA – etnograafiline arhiiv

Khk/kih – kihelkond

Kl - küla

Saj – sajand

H – tund

Min - minut

Kirjalikud arhiivmaterjalid:

Eesti Rahva Muuseum, KV 196

Eesti Rahva Muuseum, EA 125

Esemekogu materjalid:

Kirisõrmkindad - täieliku mustriaga

ERM 5138
ERM 12173/ab
ERM 12312/a
ERM 12382/ab
ERM A 290:619/ab
ERM A 290:648/ab
ERM A 290:655/ab
ERM A 290:658/ab
ERM A 290:664/ab
ERM A 290:740/a
ERM A 290:737/ab
ERM A 290:751/b
ERM A 509:2949/ab
ERM A 509:2973
ERM A 290:620/ab
ERM A 290:646/ab
ERM A 290:649/ab
ERM A 290:646/ab
ERM A 290:742/b
ERM 12148/ab
ERM A 509:2972/ab

Kirisõrmkindad - osalise mustriaga

ERM A 290:743/a
ERM 12290/ab
ERM A 290:698/a

Vikkelsõrmkindad

ERM A 509:3218/ab
ERM A 290:612/ab
ERM A 260:652/ab

Pulmakindad

ERM 12325
SM_350 T 90

Labakindad

ERM A 290:653/ab
ERM A 290:659/b
ERM A 290:738/ab

Muttkindad

ERM A 509:2942
ERM A 290:631

Fotode autorid:

ERM – Eesti Rahva Muuseum
SM – Saaremaa Muuseum
Enelin Pedak

SUMMARY

Current diploma thesis titled *Knitted collection of clothes inspired by Mustjala ornamented gloves* is divided into two parts – practical and theoretical. The diploma thesis main goal was to create a clothing collection inspired by Estonian ethnography.

Theoretical part of the thesis consists of two chapters. In the first chapter I described and analysed patterned mittens and gloves from Mustjala parish based on the information found in The Estonian Museums Database. Six different types of gloves, their use of colour and patterns are described and compared. The making of the clothing collection, the process and the products, and reasons of my choices are described in the second chapter.

The purpose of the thesis was to design and produce a practical and innovative collection of clothes. The collection consists of six outfits (six bodices, two skirts and two pairs of pants). My hope was to connect my diploma thesis to Saaremaa, my home island, and I believe the choice was justified because Mustjala is one of the most elaborate places in Saaremaa in terms of glove patterns.

In the process of the thesis I obtained courage to design and produce new innovative clothes or small items in the future. An important part in the preparing of the thesis was to make the best choices in design, material and techniques. The ability to see and to use Mustjala mittens as a source of inspiration not only on gloves, but on clothes as well, remains an interesting challenge and is worth engaging with in the future.

LISA 1 Kirjeldused ja fotod Mustjala kirikinnastest

Kirisõrmkindad – täieliku mustriga

1. ERM 5138

Legend: Ostetud 1912. a. (vanus 50a.) Hind 5 kop.

Saaremaal Mustjala kih. Võhma vallas ja külas, Taavi talus. Valmistaja Liisu Mahl. Üleandja Ingel Kivik. Vastuvõtja Gustav Langmann.

Mõõdud: laius 11,2 cm; pikkus 25,0 cm
pöidla laius 4,0 cm; pikkus 7,0 cm
pära pikkus 4,5 cm

2. ERM 12173/ab

Legend: Ostetud 1913. a. Hind 20 kop.

Üleandja Liisu Rammos. Mustjala kih. Jauni k. Reinu pere. Koguja Henrik Visnapuu.

Kohal saadud teated: „Kodara kiri“

Mõõdud: laius 11,5 cm; pikkus 24,0 cm
pöidla laius 4,0 cm; pikkus 7,5 cm

3. ERM 12312/a

Legend: Korjatud 1913. a. Üleandja Liisu Kalmus.

Mustjala kih. Merike k. Kuldi pere.

Koguja Henrik Visnapuu.

Mõõdud: laius 10,5 cm; pikkus 26,0 cm
pöidla laius 4,0 cm; pikkus 7,5 cm

4. ERM 12382/ab

Legend: Korjatud 1913. a. (vanus 30a.)

Üleandja Jaan Saagpakk. Mustjala alev.

Koguja Johannes Lihting.

Mõõdud: laius 11,0 cm; pikkus 25,5 cm
pöidla laius 4,0 cm; pikkus 7,5 cm

5. ERM A 290:619/ab

Kommentaar: Arhitekt Johannes Gahlenbäcki (1855-1934) kogu, korjatud Eesti saartelt tema enese poolt u 1906.-1912. a. ERMile ostetud 1017. a detsembris Peterburis. Muuseumisse (Helsingist hoiult) jõudnud 1922. a juulis. Katalogiseeritud 1924. a jaanuarist aprillini.

Ostuhind 16 000 rbl ("kerenskites"). (eesti)

Kirjeldus: Sõrmkindad („sõrm-kindad“), paar, villased, valges põhjas tumesinine kiri; valged pärad looklevad tumesinise äärega. Mustjala khk., Võhma kl.

Mõõdud: laius 10,0 cm; pikkus 24,0 cm; pöidla laius 4,5 cm; pikkus 8,0 cm

6. ERM A 290:648/ab

Kommentaar: Arhitekt J.Gahlenbäcki (1855-1934) kogu, korjatud Eesti saartelt tema enese poolt u 1906.-1912. a. ERMile ostetud 1017. A detsembris Peterburis. Muuseumisse (Helsingist hoiult) jõudnud 1922. a juulis. Katalogiseeritud 1924. A jaanuarist aprillini Ostuhind 16 000 rbl ("kerenskites"). (eesti)

Kirjeldus: Sõrmkindad („kindad“), paar, villased; valge põhi tumesinise kirjaga; valged pärad sõrendatud joontega ja lookleva sini-musta-rohelise joonega ääres. Mustjala khk.

7. ERM A 290:655/ab

Kommentaar: Arhitekt J.Gahlenbäcki (1855-1934) kogu, korjatud Eesti saartelt tema enese poolt u 1906.-1912. a. ERMile ostetud 1017. A detsembris Peterburis. Muuseumisse (Helsingist hoiult) jõudnud 1922. a juulis. Katalogiseeritud 1924. A jaanuarist aprillini Ostuhind 16 000 rbl ("kerenskites"). (eesti)

Kirjeldus: Sõrmkindad („kindad“), paar, villased, valge põhi, sinine kiri; valged pärast sõrendatud joontega, sini-rohelise lookleva äärega.

Mustjala khk.

Mõõdud: laius 10,5 cm; pikkus 23 cm; pöidla laius 4,0 cm; pikkus 6,5 cm

8. ERM A 290:658/ab

Kommentaar: Arhitekt J.Gahlenbäcki (1855-1934) kogu, korjatud Eesti saartelt tema enese poolt u 1906.-1912. a. ERMile ostetud 1017. A detsembris Peterburis. Muuseumisse (Helsingist hoiult) jõudnud 1922. a juulis. Katalogiseeritud 1924. A jaanuarist aprillini Ostuhind 16 000 rbl ("kerenskites"). (eesti)

Mõõdud: laius 11,5 cm; pikkus 26,0 cm; pöidla laius 4,0 cm; pikkus 8,0 cm

9. ERM A 290:664/ab

Kommentaar: Arhitekt J.Gahlenbäcki (1855-1934) kogu, korjatud Eesti saartelt tema enese poolt u 1906.-1912. a. ERMile ostetud 1017. A detsembris Peterburis. Muuseumisse (Helsingist hoiult) jõudnud 1922. a juulis. Katalogiseeritud 1924. A jaanuarist aprillini Ostuhind 16 000 rlb ("kerenskites"). (eesti)

Kirjeldus: Sõrmkindad, paar, villased, valge põhi, sinise kirjaga; pära valge, reljeefsete ja sõrendatud joontega, lookleva sini-musta-rohelise äärega. Sõrmeotsad katkised. Mustjala khk., Võhma kl.

Mõõdud: laius 11,0 cm; pikkus 27,0 cm; pöidla laius 4,0 cm; pikkus 8,0 cm

10. ERM A 290:740/a

Legend: Kogunud Johannes Gahlnbäck (1855-1934). Mustjala kih.

Kirjeldus: Sõrmkindad („kindad“), paar, villased, valgel põhjal sinine kiri; valged sõrendatud joontega pärad lookleva sinise äärega.

Mõõdud: laius 12,5 cm; pikkus 27,5 cm; pöidla laius 4,5 cm; pikkus 7,5 cm

11. ERM A 290:737/ab

Legend: Kogunud Johannes Gahlnbäck (1855-1934).
Mustjala kih, Paatsa küla.

Kirjeldus: Sõrmkindad („kindad“), paar, villased, valge põhi sinise kirjaga; pärad valged, sõrendatud kirjadega, sini-roheliste äärjoontega, lookleva äärega. Mustjala khk., Paatsa kl.

Mõõdud: laius 12 cm; pikkus 27,0 cm; pöidla laius 4,0 cm; pikkus 8,0 cm

12. ERM A 290:751/b

Legend: Kogunud Johannes Gahlnbäck 1906.-1912. a.

Kirjeldus: Sõrmkindad („kindad“), paar, villased, valgel põhjal sinine kiri: peopesades pikitriibuline, mujal ruuduline; pärad valged, sõrendatud kirjadega, sini-roheliste äärjoontega, lookleva äärega. Mustjala khk., Paatsa kl.

Mõõdud: laius 10,0 cm; pikkus 24,0 cm; pöidla laius 4,0 cm; pikkus 6,5 cm

13. ERM A 509:2949/ab

Legend: Kogutud 1921. a. (Vanus 50a.) Valmistaja ja kinkija Mare Poorsk. Mustjala vald, Jürise küla, Pärna talu.

Kommentaar: Üle antud Eesti Kunstimuuseumi poolt 1941. Aastal, registreeritud ERMis 1942.aastal

Kirjeldus: Sõrmkindad, paar, kirjatud, varrastel kootud tumesinisest ja valgest keskmise jämedusega korrutatud villasest lõngast. Loodus on sakiline, sinine, kootud kettipiste kujuliselt.

Pära: 1 rida tumesinist, parempidi / 1 rida tumesinist, pahempidi / 1 rida vaheldumisi üks silm valget, teine

tumesinist pahempidi / 16 rida valget, kootud vikkelt tehnikas, piludega, üks koekord: 1 silm juurde loodud (vardale võtmise teel) / 1 silm parempidi / 1 silm juurde loodud / 6 silma parempidi / 2 silma parempidi kokku võetud / 1 silm parempidi / 2 silma parempidi kokku võetud / 6 silma parempidi / 1 silm juurde loodud / 1 silm parempidi / 1 silm juurde loodud.

Ühespoole vikkelt kitsened parempidi silmade kahandamise teel, mille arvel kasvatatakse pilude vahet täitvat parempidi koega tipule asetsevat kolmnurka.

Laba seljal, sõrmede ja põidla seljal ja laba peopoolsel küljel parempidi koega valgel põhjal kahekordsest diagonaalselt kulgevad ruudud ristiga keskel tumesinisest.

Labal põidlast kuni sõrmedeni, samuti põidla ja sõrmede peopoolsel küljel parempidi koega valgel põhjal tumesinised katkendlikud triibud.

Kinkinud 1921.a. ja kudunud Mare Poorsk, põllutöoline, Mustjala v. Järise k. Pärna t. Vanus omandamisel 50 a.

Mõõdud: laius 10,5 cm; pikkus 27,0 cm; põidla laius 4,0 cm; pikkus 7,5 cm

14. ERM A 509:2973

Legend: Korjatud 1920. a. Koguja j. Erlack, Eesti Muinasvara Päästetoimkond. Üleandja Liisu Rüüs (eesnimi Liiso), Mustjala kih. Abula küla.

Kommentaar: Üle antud Eesti Kunstimuuseumi poolt 1941. aastal, registreeritud ERMis 1942. aastal.

Kirjeldus: Sõrmkinnas, üksik, kirjatud, varrastel kootud keskmisest sinisest, tumesinisest, kollakasrohelist ja tumesinisest keskmise jämedusega korrutatud villasest lõngast. Loodus on sakiline, kootud kettpiste kujuliselt keskmisest sinisest.

Pära: 1 rida tumesinist, pahempidi, 1 rida vaheldumisi üks silm tumesinist, teine kollakasrohelist, pahempidi 16

rida valget, kootud vikkeltehnikas piludega, mis on saadud silmade juurde loomise (vardale võtmise teel) ja kokkuvõtmise teel. Pilud jaotavad pinna kolmnurkadeks. 2 rida vaheldumisi 2 silma kollakasrohelist, 2 silma tumesinist, pahempidi.

Laba, sõrmede ja põidlal seljal ning peopoolse laba alguses (pärast kuni põidlani) valgel põhjal tumesinine geomeetriline kiri; kahekordse diagonaalselt kulgeva võrestiku sees väiksesed kaheksaharulised tähnid.

Peopoolsel küljel on põidlal, sõrmedel ja labal (põidlast kuni labani) sakiliste servadega pikitriibud valgest ja tumesinisest.

Annetanud Liiso Rüüs Mustjala khk. Abula k. Kooli vabadiku kohal. Kuduja vanuse kohta andmed puuduvad.

Mõõdud: laius 10,5 cm; pikkus 22,5 cm; põidla laius 4,0 cm; pikkus 6,5 cm

15. ERM A 290:620/ab

Kommentaar: Arhitekt J.Gahlenbäcki (1855-1934) kogu, korjatud Eesti saartelt tema enese poolt u 1906.-1912. a. ERMile ostetud 1017. A detsembris Peterburis. Muuseumisse (Helsingist hoiult) jõudnud 1922. a juulis. Katalogiseeritud 1924. A jaanuarist aprillini Ostuhind 16 000 rlb ("kerenskites"). (eesti)

Kirjeldus: Sõrmkindad („kindad“), paar, villased, 23 cm.pikad, valgel põhjal sinise kirjaga, mis selja ja peopoleel erinev; pärad valged, tumesiniste ja roheliste joonstega ja sakilise tumesinise äärega. Mustjala khk. Võhma kl.

16. ERM A 290:646/ab

Kommentaar: Arhitekt J.Gahlenbäcki (1855-1934) kogu, korjatud Eesti saartelt tema enese poolt u 1906.-1912. a. ERMile ostetud 1017. A detsembris Peterburis. Muuseumisse (Helsingist hoiult) jõudnud 1922. a juulis. Katalogiseeritud 1924. A jaanuarist aprillini Ostuhind 16 000 rlb ("kerenskites"). (eesti)

Kirjeldus: Sõrmkindad („kindad“), paar, villased, valge põhi sinise kirjaga; pärad valged, lookleva sinise-rohelise äärega. Mustjala khk.

Mõõdud: laius 12,5 cm; pikkus 25,0 cm; pöidla laius 4,5 cm; pikkus 8,0 cm

17. ERM A 290:649/ab

Kommentaar: Arhitekt J.Gahlenbäcki (1855-1934) kogu, korjatud Eesti saartelt tema enese poolt u 1906.-1912. a. ERMile ostetud 1017. A detsembris Peterburis. Muuseumisse (Helsingist hoiult) jõudnud 1922. a juulis. Katalogiseeritud 1924. A jaanuarist aprillini Ostuhind 16 000 rbl ("kerenskites"). (eesti)

Kirjeldus: Sõrmkindad („kindad“), paar, villased, valge põhi sinise kirjaga; valged pärad sinise lookleva äärega ja sõrendatud joontega. Mustjala khk. Katkised.

Mõõdud: laius 8,5 cm; pikkus 23,0 cm; pöidla 3,5 cm; pikkus 6,5 cm

18. ERM A 290:656/ab

Kommentaar: Arhitekt J.Gahlenbäcki (1855-1934) kogu, korjatud Eesti saartelt tema enese poolt u 1906.-1912. a. ERMile ostetud 1017. A detsembris Peterburis. Muuseumisse (Helsingist hoiult) jõudnud 1922. a juulis. Katalogiseeritud 1924. A jaanuarist aprillini Ostuhind 16 000 rbl ("kerenskites"). (eesti)

Kirjeldus: Sõrmkindad („kindad“), paar, villased, valge põhi tumesinise kirjaga.

Mõõdud: laius 10,0 cm; pikkus 23 cm; pöidla laius 4,0 cm; pikkus 7,0 cm

19. ERM A 290:742/b

Legend: Kogunud Johannes Gahlnbäck 1906.-1912. a.

Kirjeldus: Sõrmkindad („kindad“), paar, villased, valgel põhjal tumesinine kiri; pära nagu nr.737. Mustjala khk., Abula kl.

Mõõdud: laius 9,5 cm; pikkus 23,0 cm; pöidla laius 3,5 cm; pikkus 7,0 cm

20. ERM 12148/ab

Legend: Kogutud 1913. a. Kinkis Herman Aav. Mustjala Gr.-Õigeusu kirikumõis. Koguja Henrik Visnapuu.

Mõõdud: laius 9,5 cm; pikkus 24,0 cm; pöidla laius 3,5 cm; pikkus 7,5 cm

21. ERM A 509:2972/ab

Legend: Müünud 1920.a. M. Palk Mustjala khk. Paatsa k. Lauri p. Tehtud Mustjalas. Vanus omandamisel 80 a. Koguja R. Hammer, Eesti Muinasvara Päästetoimkond.

Kommentaar: Üle antud Eesti Kunstimuuseumi poolt 1941. aastal, registreeritud ERMis 1942. aastal.

Kirjeldus: Sõrmkindad, paar, kirjatud varrastel kootud tumesinisest, keskmisest sinisest, kollakasrohelist ja valgest keskmise jämedusega korrutatud villasest lõngast. Loodus on keskmisest sinisest.

Pära: 1 rida tumesinist, pahempidi / 1 rida vaheldumisi üks silm tumesinist, teine valget, pahempidi / 17 rida

valget, kootud vikkelt tehnikas, piludega, mis on saadud silmade kokkuvõtmise ja juurdeloomise (vardale võtmise teel). Pilud jaotavad pinna kolmnurkadeks. / 1 rida vaheldumisi üks silm rohelist, teine tumesinist pahempidi / 1 rida tumesinist, pahempidi.

Laba, sõrmede ja pöidla seljal ning peopoolse laba alguses (pärast kuni pöidlani) valgel põhjal tumesinine geomeetriline kiri: kahekordse diagonaalselt kulgeva võrestiku sees ristimotiivid.

Peopoolsel küljel on pöidlal, sõrmedel ja labal (pöidlast kuni labani) sakiliste servadega pikitriibud valgest ja tumesinisest.

Mõõdud: laius 11,0 cm; pikkus 24,5 cm; pöidla laius 3,5 cm; pikkus 8,0 cm

Kirisõrmkindad – osalise muustriga

22. ERM A 290:743/a

Legend: Kogunud Johannes Gahlnbäck (1855-1934).

Mustjala kih. Abula küla.

Kirjeldus: Sõrmkindad, paar, villased, valged; pärad sinisega kirjatud. Mustjala khk. Abula kl.

Mõõdud: laius 10,0 cm; pikkus 21,5 cm; pöidla laius 3,5 cm; pikkus 6,5 cm

23. ERM 12290/ab

Legend: Kogutud 1913. a. Kinkija Mare Jalak. Mustjala kih. Panga k. Koesoo pere. Koguja Henrik Visnapuu.

Mõõdud: laius 10,0 cm; pikkus 23,5 cm; pöidla laius 3,5 cm; 7,0 cm

24. ERM A 290:698/a

Legend: Kogunud Johannes Gahlnbäck 1906.-1912. a.

Kirjeldus: Sõrmkindad („sõrm-kindad“), paar, villased, pärad sinise kirjaga, muidu valged, kirjamata. Mustjala khk.

Mõõdud: laius 10,5 cm; pikkus 25,0 cm; pöidla laius 4,0 cm; pikkus 7,0 cm

Vikkelsõrmkindad

25. ERM A 509:3218/ab

Legend: Kogutud 1912. a. (Vanus 50a.) Valmistaja teadmata. Muuseumile müünud A.Rosin Mustjala khk. Ninase küla, Koppli talu. Koguja Eesti Muinasvara Päästetoimkond.

Kommentaar: Üle antud Eesti Kunstimuuseumi poolt 1941. aastal, registreeritud ERMis 1942. aastal.

Kirjeldus: Sõrmkindad, paar, kirjatud, viklitega, varrastel kootud valgest ja tumesinisest peenest villasest lõngast. Loodus tumesinisest.

Pära: 2 rida pahempidi silmi tumesinisest, 2 rida pahempidi vaheldumisi üks valgest, teine tumesinisest.

Pära pilutaoliste viklitega jaotatud kolmnurkadesse (triibustiku keskkoh) b-a (kummalgi pool keskkohhta sümmeetriline triibustik).

Laba ja sõmed valgest parempidi koega. Kinda seljaosal pärast kuni sõrmede ahendusteni ja peopoolsel osal pärast kuni pöidlani pahempidi kootud põhjal parempidi ülevõetud silmades geomeetriline kiri. Kinnastel koiauke.

Kinda pikkus 25 sm, millest pära 6 sm, keskmine sõrm 9 sm, pöidla pikkus 8,5 sm. Ümbermõõt päral 22 sm, labal 21 sm, keskmisel sõrmel 7 sm ja pöidlal 8 sm. Valmistaja teadmata. Muuseumile müüdnud 1921.a. A. Rosin Mustjala khk. Ninase k. Koppli peres. Vanus omandamisel 50 a.

26. ERM A 290:612/ab

Legend: Kogutud 1906-1912. a. Mustjala kih. Võhma küla. Koguja Johannes Gahlnbäck.

Kirjeldus: Sõrmkindad, paar, villased, valged, sakilise sinimusta äärega; pära keskel must hambuline joon; kindaselg, pöial ja osalt pära täidetud reljeefsete joontega, mis moodustavad ruute jm; päral kirjad ka hõredatest joontest. Saadud Mustjala khk., Võhma kl.

Mõõdud: laius 11,0 cm; pikkus 22,5 cm; pöidla laius 3,5 cm; pikkus 7,0 cm

27. ERM A 290:652/ab

Legend: Kogutud 1906-1912. a. Koguja Johannes Gahlnbäck.

Kirjeldus: Sõrmkindad („kindad“), paar, villased, valged, reljeefse valge kirjaga; valged pärad sõrendatud joontega sini-roheliste äärtega; välisäär looklev. Mustjala khk.

Mõõdud: laius 11,0 cm; pikkus 27 cm; pöidla laius 4,5 cm; pikkus 7,5 cm

Pulmakindad

28. ERM 12325

Legend: Korjatud 1913. a. (vanus 44a.)

Kudus ja kinkis Liisu Kail.

Mustjala kih. Tuhna k. Tuhna t.

Kirjeldus: parema käe kinnas, narmad puuduvad

Mõõdud: laius 11,0 cm; pikkus 25,0 cm; pöidla laius 4,5 cm; pikkus 7,0 cm

29. SM_350 T 90

Mustjala mehe sõrmkindad.

Valmistatud enne 1914. a.

Täpsemad andmed puuduvad.

Labakindad

30. ERM A 290:653/ab

Kommentaar: Arhitekt J.Gahlenbäcki (1855-1934) kogu, korjatud Eesti saartelt tema enese poolt u 1906.-1912. a. ERMile ostetud 1017. A detsembris Peterburis. Muuseumisse (Helsingist hoiult) jõudnud 1922. a juulis. Katalogiseeritud 1924. A jaanuarist aprillini Ostuhind 16 000 rbl ("kerenskites"). (eesti)

Kirjeldus: Labakindad, („laba-kindad“), paar, villased, valge põhi sinise kirjaga; valged pärad sõrendatud joontega ja lookleva sini-rohelise äärega. Mustjala khk.

Mõõdud: laius 11,5 cm; pikkus 26,0 cm; pöidla laius 5,0 cm; pikkus 7,0 cm

31. ERM A 290:659/b

Kommentaar: Arhitekt J.Gahlenbäcki (1855-1934) kogu, korjatud Eesti saartelt tema enese poolt u 1906.-1912. a. ERMile ostetud 1017. A detsembris Peterburis. Muuseumisse (Helsingist hoiult) jõudnud 1922. a juulis. Katalogiseeritud 1924. A jaanuarist aprillini Ostuhind 16 000 rlb ("kerenskites"). (eesti)

Kirjeldus: Labakindad („laba-kindad“), paar, villased, valge põhi sinise kirjaga; pärad valged sõrendatud joontega, sinise lookleva äärega. Mustjala khk.

Mõõdud: laius 13,5 cm; pikkus 28,0 cm ; pöidla laius 5,0 cm; pikkus 8,0 cm

32. ERM A 290:738/ab

Legend: Kogunud Johannes Gahlnbäck 1906.-1912. a.

Kirjeldus: Labakindad („laba-kindad“), paar, villased, peod valged, põidlast allpool ja seljal sinine kiri; pärad valged, sõrendatud kirjadega, sini-roheliste äärjoontega, lookleva äärega. Mustjala khk., Abula k., Vissi pere.

Mõõdud: laius 12,5 cm; pikkus 29,0 cm; põidla laius 5,0 cm; pikkus 7,5 cm

Muttkindad

33. ERM A 509:2942

Legend: Annetanud 1920.a. Anu Vokk Mustjala khk. Mustjala v. Jauni k. Matsi t. Tehtud samas. Tegija kohta andmed puuduvad. Vanus omandamisel 50-60 a. Koguja Kanto Agate, Eesti Muinasvara Päästetoimkond.

Kommentaari: Üle antud Eesti Kunstimuuseumi poolt 1941. aastal, registreeritud ERMis 1942. aastal.

Kirjeldus: Sõrmkinnas, üksik, kirjatud, varrastel kootud valgest, tumepruunist, kollakasrohelistest, tumesinisest ja punakaspruunist keskmise jämedusega korrutatud villasest lõngast. Loodus on valge, kettpiste kujuline.

Pära: 1 rida valget, parempidi / 1 rida valget pahempidi / 1 rida valget parempidi / 2 rida vaheldumisi kolm silma valget, kolm silma tumesinist parempidi / 1 rida valget pahempidi / 8,5 sm valget, kootud lihtsas vikkelt tehnikas (3 silma parempidi, 1 silm pahempidi).

Laba alguse (pärast kuni pöidlani) ümberringi parempidi koega valgel põhjal tüüpiline mustjala kiri tumepruunist, kollakasrohelist, punakaspruunist ja tumesinisest. Laba ülemises osas kinda seljal (pöidlast kuni sõrmedeni) parempidi koega valgelt põhjal geomeetriline kiri tumepruunist, punakaspruunist, tumesinisest ja kollakasrohelist.

Sõrmed on täielikult (ahendusega) valmis kootud ainult väike sõrm. Teised sõrmed ja põial on kootud ainult 3 sm pikkuseks ja lõpetatud kettpiste kujulise reaga. Ilmselt on kinnast kasutatud töö juures, kus oli vajalik, et sõrmed oleks paljad.

Pikkus kinda päral 9,5 sm, labal 15 sm, väikesel sõrmel 6 sm, teistel sõrmedel ja pöidlal 3 sm. Ümbermööd päral 18 sm, labal 22 sm, keskmisel sõrmel 10 sm, pöidlal 10 sm. Kinnas on terve.

Mõõdud: laius 9,5 cm; pikkus 28 cm; pöidla laius 4,5; pikkus 3,0 cm

34. ERM A 290:631

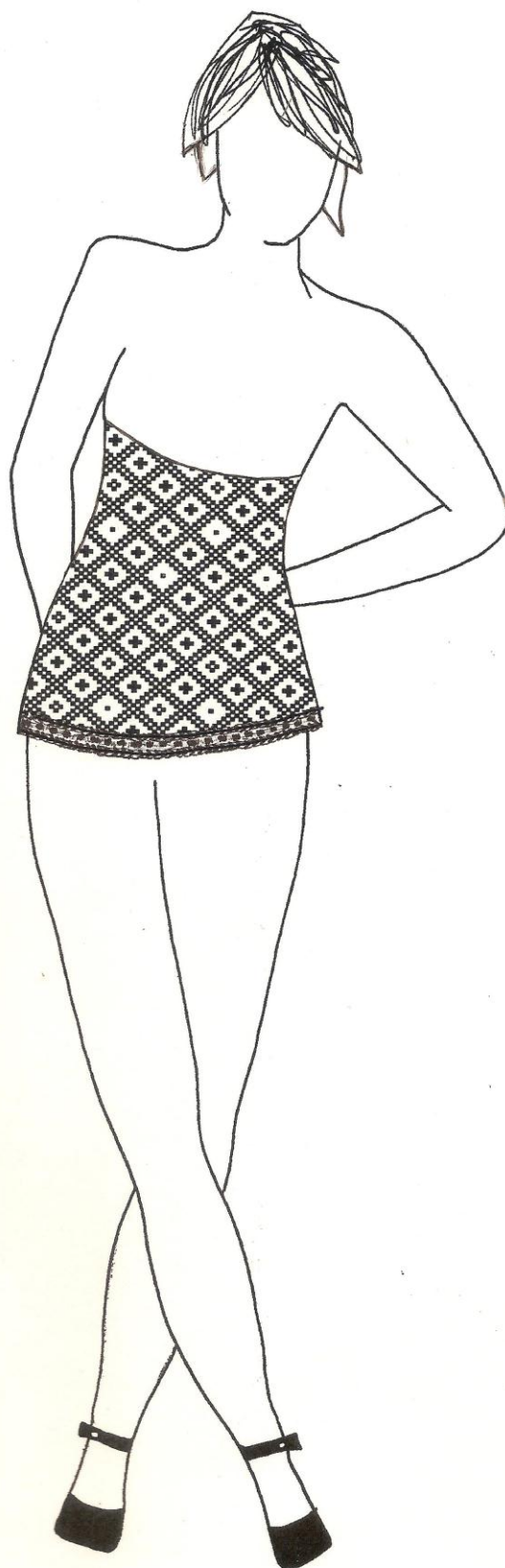
Kommentaar: Arhitekt J.Gahlenbäcki (1855-1934) kogu, korjatud Eesti saartelt tema enese poolt u 1906.-1912. a. ERMile ostetud 1017. A detsembris Peterburis. Muuseumisse (Helsingist hoiult) jõudnud 1922. a juulis. Katalogiseeritud 1924. a jaanuarist aprillini. Ostuhind 16 000 rbl ("kerenskites"). (eesti)

Kirjeldus: Poolkinnas („kätised“) – pahema käe sõrmkinnas, millel ainult väike sõrm lõpuni koetud, kuna ülejäänud 4 sõrme jaoks ainult 3 cm. pikkused alustused; kinnas on villane, lillakas-roosa, mitmevärviliste (sinine, roheline, punane, must) geomeetriliste kirjadega. Mustjala khk.

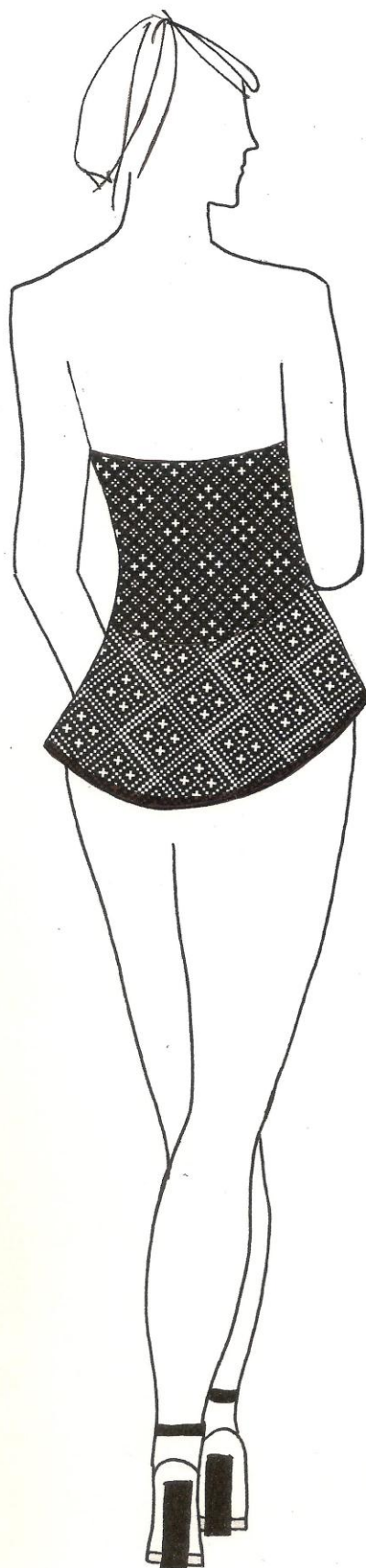
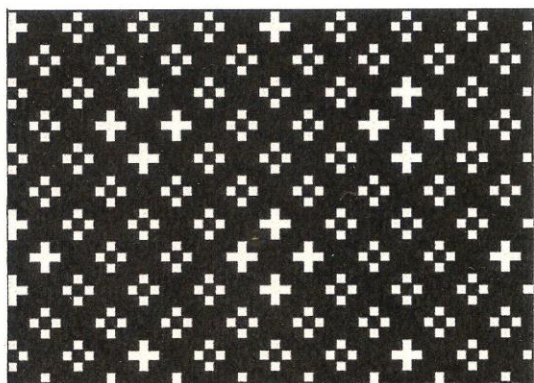
Mõõdud: laius 9,0 cm; pikkus 28,0 cm; pöidla laius 4,0 cm; pikkus 1,5 cm

LISA 2 Kavandid, kasutatud mustrid ja lõnga näidised

1. komplekt

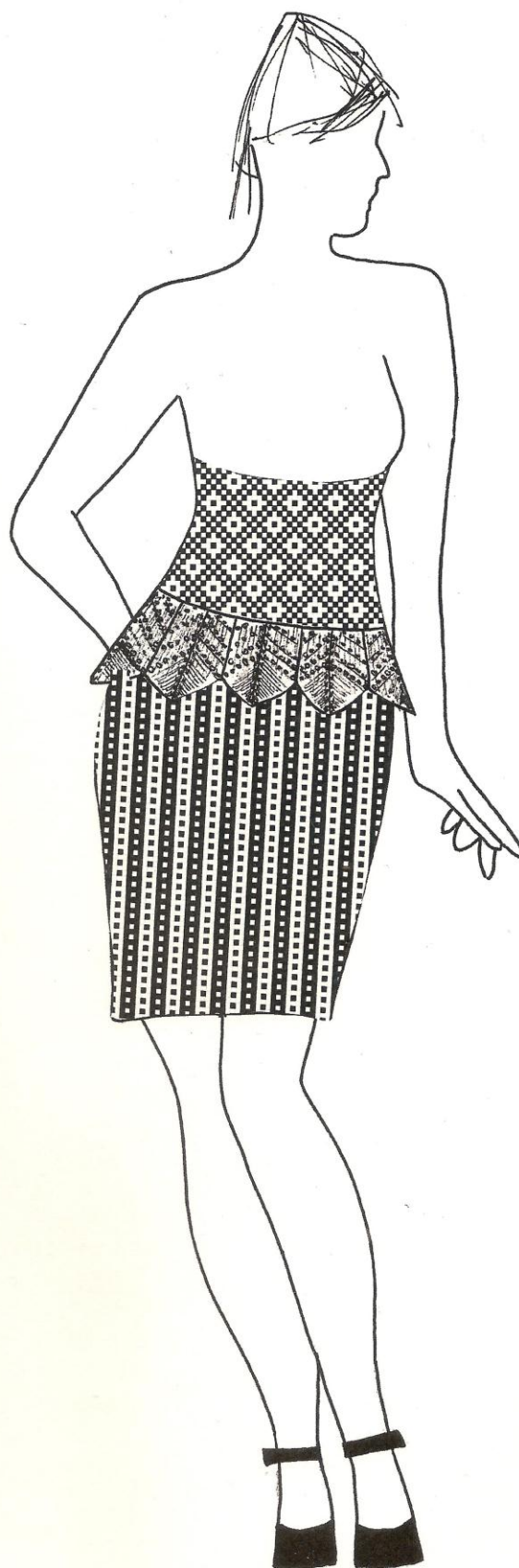
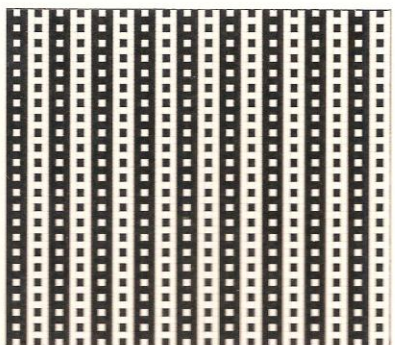
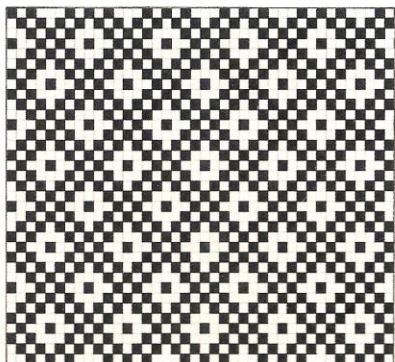

2. komplet

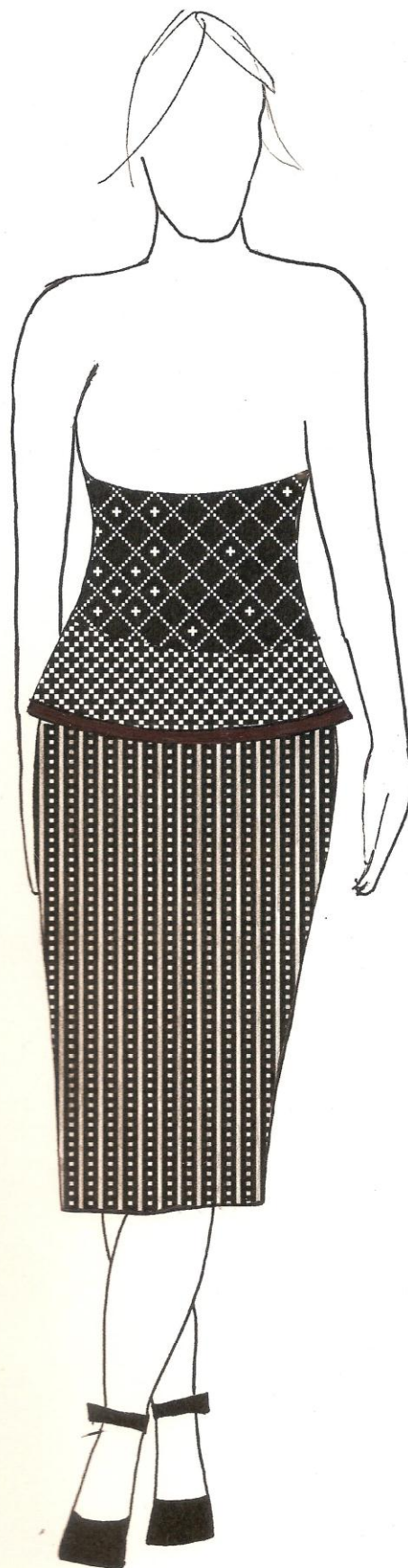
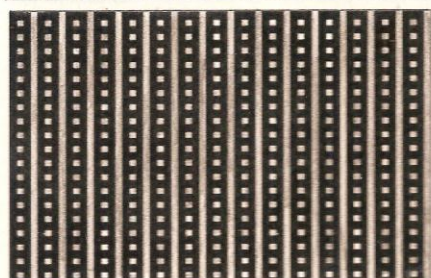

3. komplet

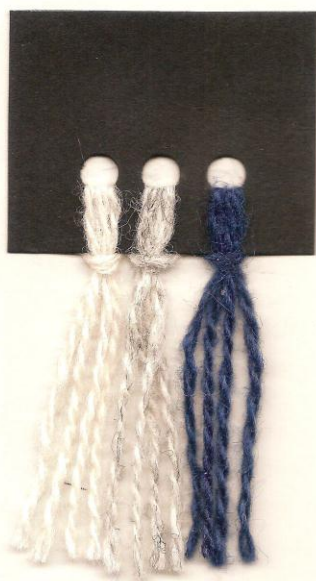
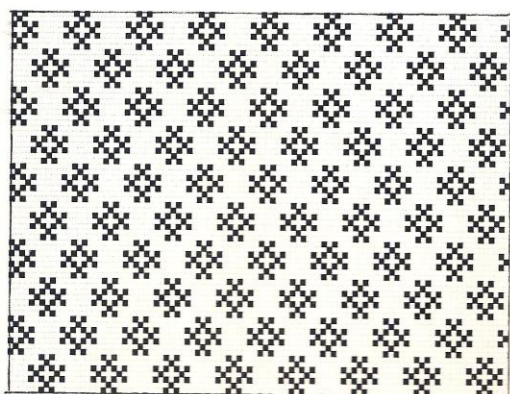

4. komplet

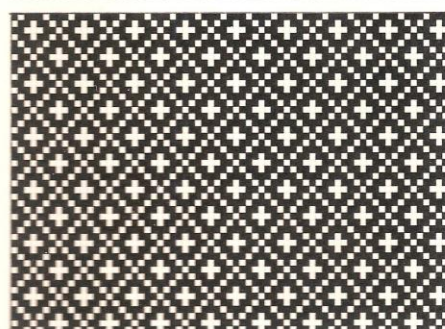

5. komplet

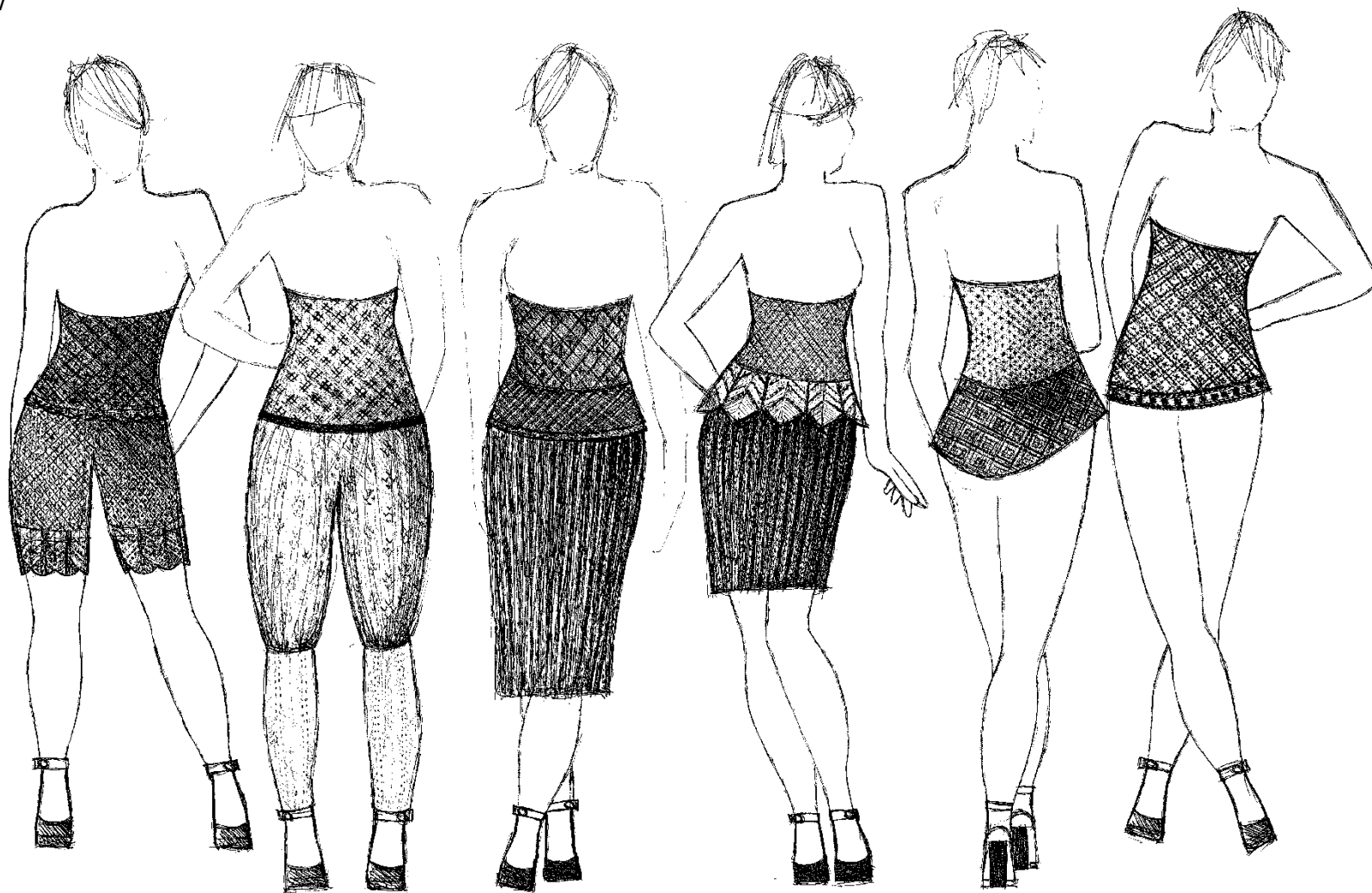

6. komplekt

Tervikkollektsiooni kavand

Mõõtkavas 1: 1,7

LISA 3 Vastavalt kollektsioonile kohandatud Saaremaa kindapära kudumismustrid, joonised silmuselisest loomisest ja kahe värviga loomisest.

Tingmärgid

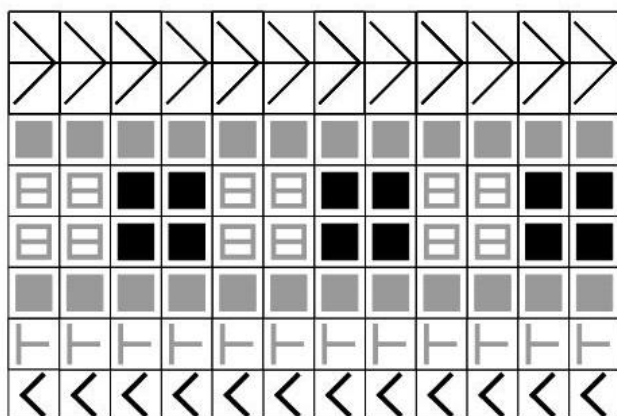
- - parempidine silmus
- - pahempidine silmus
- - silmuseline loomine
- - vits
- - 2 parempidi kokku
- - 2 parempidi ületõstmisega kokku
- - õhksilmus
- - parempidine keerdsilmus

Joonis 2. Kahe värviga loomine. (Hallik 1957, lk 7)

Joonis 3. Silmuseline loomine. (Hallik 1957, lk 7)

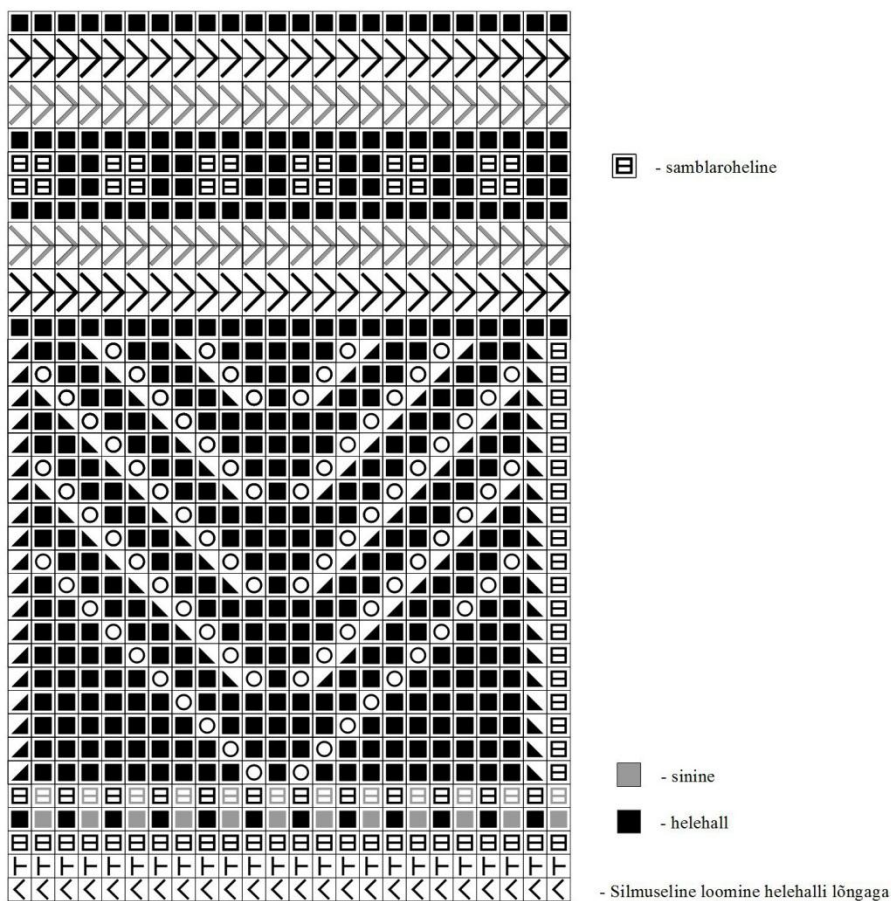
- Kihnu vits helehalli lõngaga

 - valge

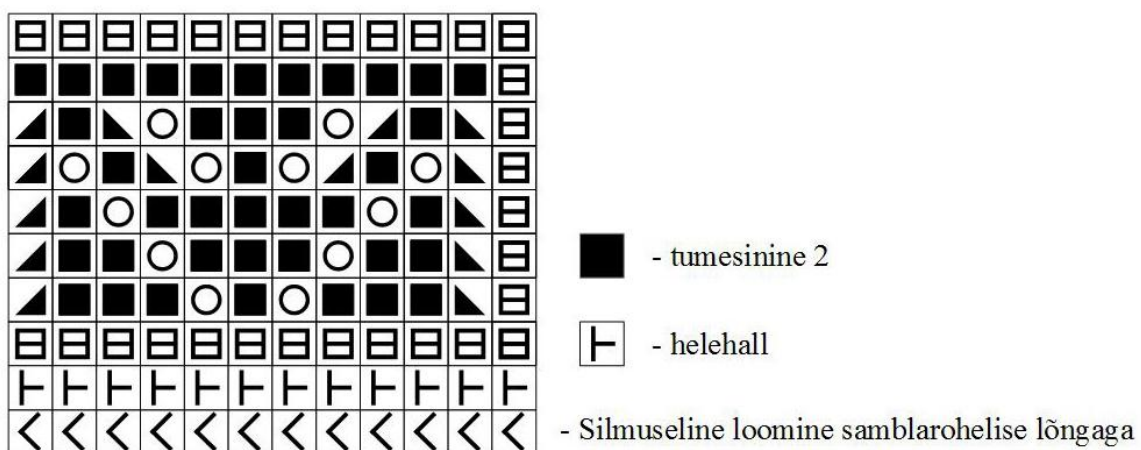
 - sinine

- Ülesloomine kahe helehalli lõngaga

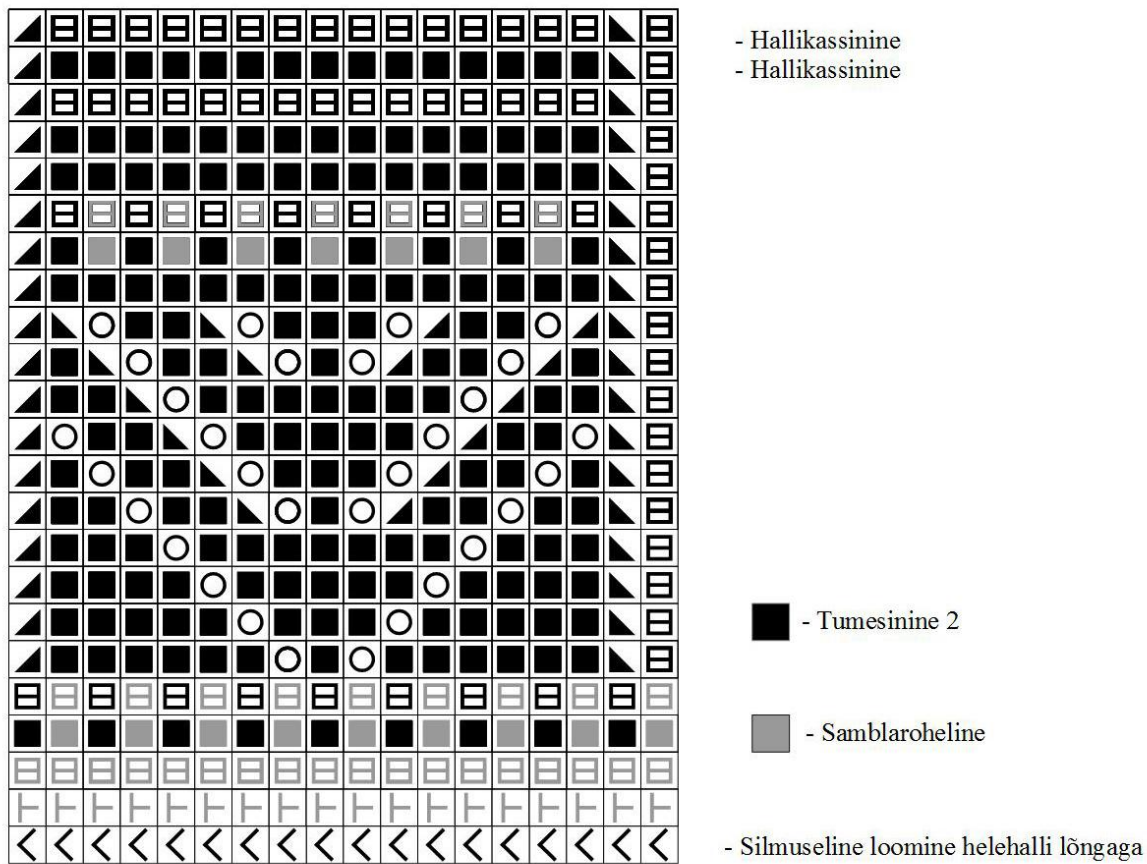
Joonis 4. Esimese komplekti allääre muster.

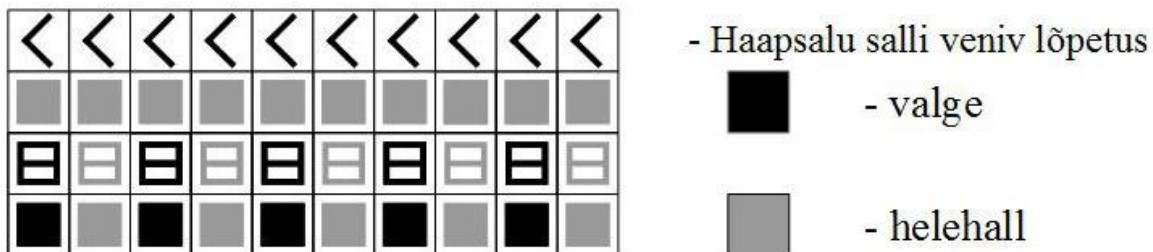
Joonis 5. Kolmanda komplekti volangi muster.

Joonis 6. Kuuenda komplekti pihiku allääre muster.

Joonis 7. Kuuenda komplekti pükste alläärte muster.

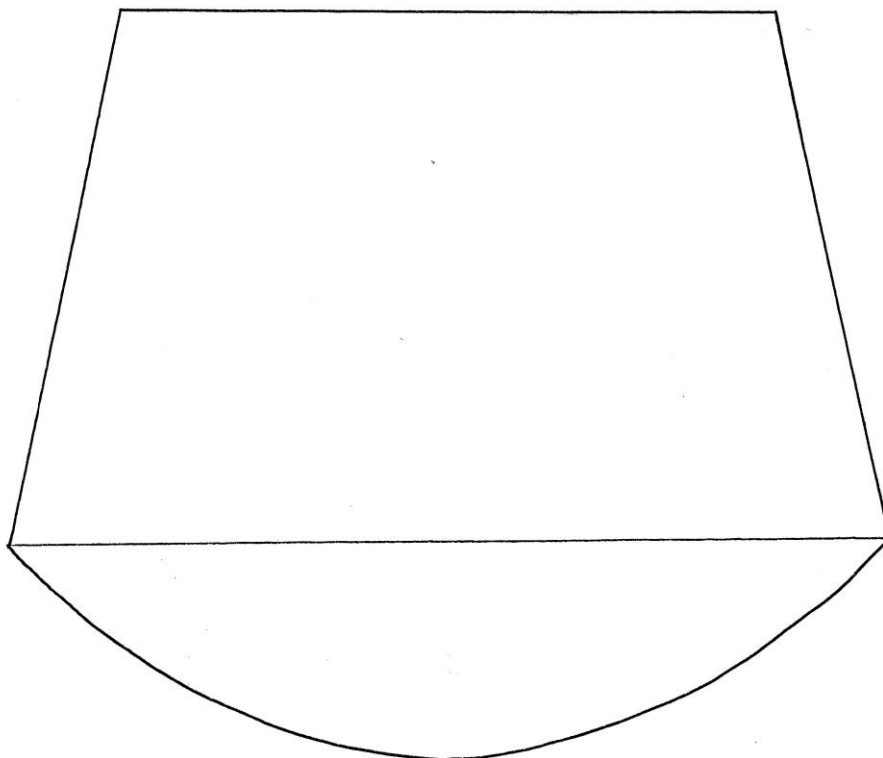
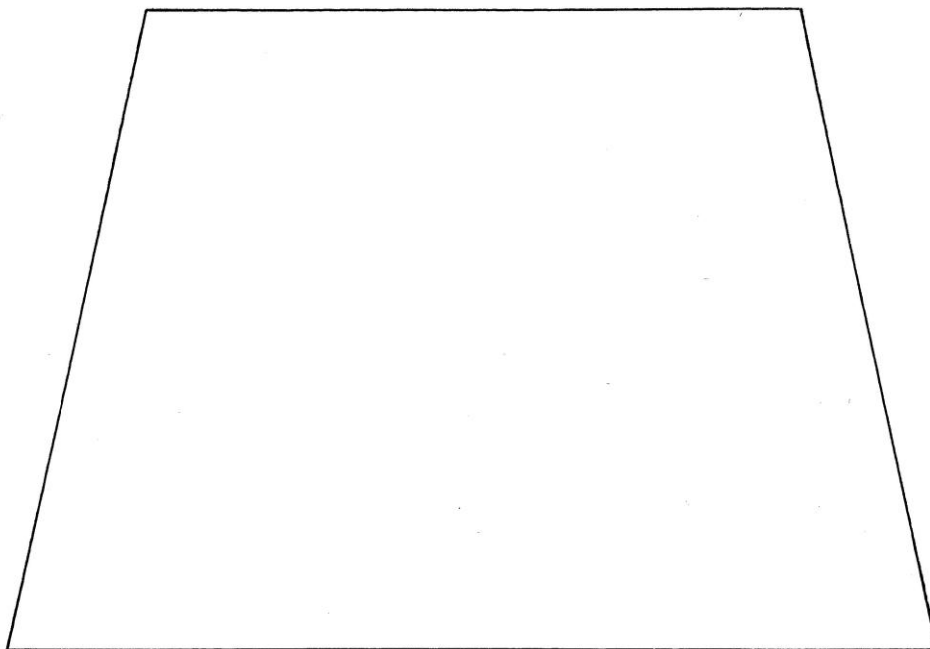

Joonis 6 Viienda komplekti puhvpükste alläärte muster

LISA 4 Lõikejoonised

Esimese ja teise pihiku lõiked

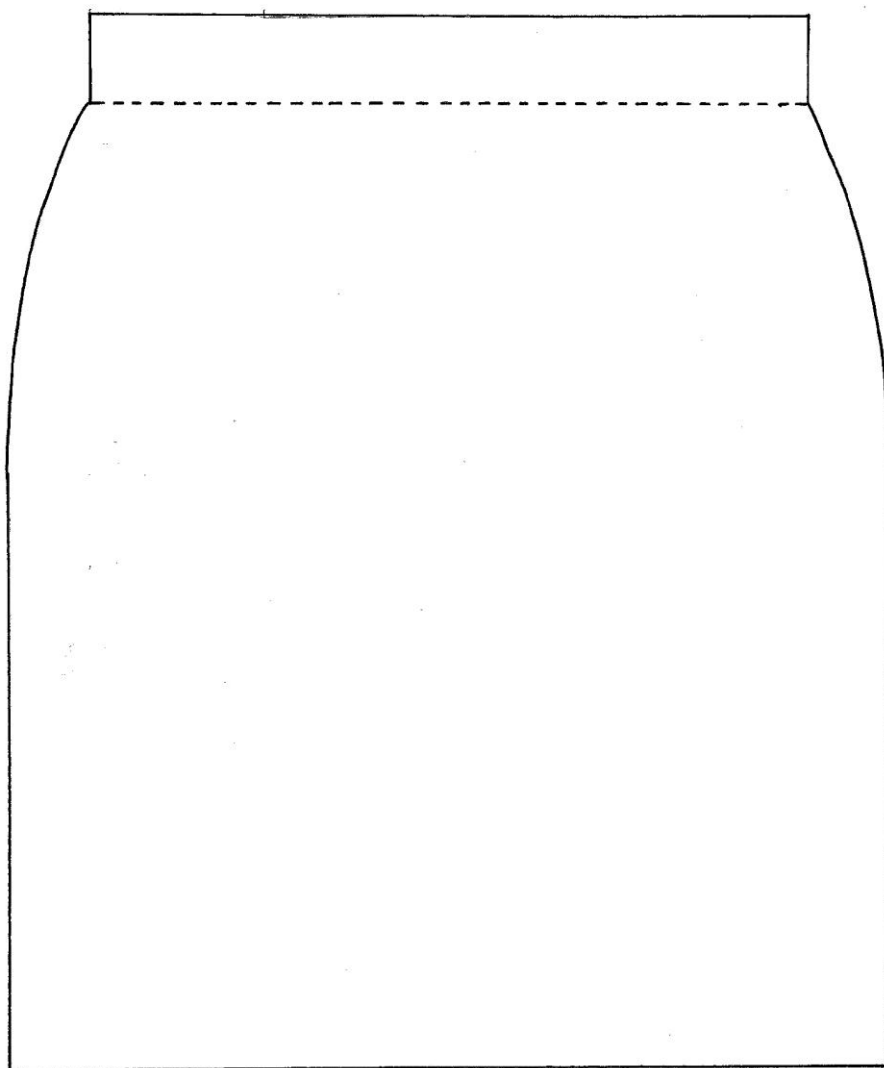
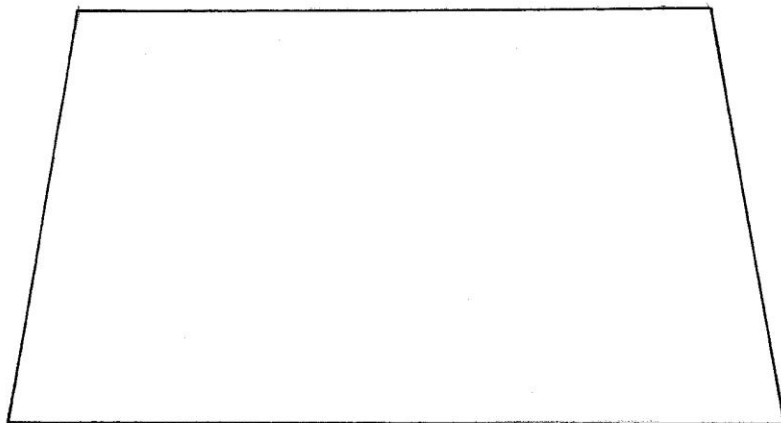
Mõõtkava 1:4

Kolmanda komplekti lõiked.

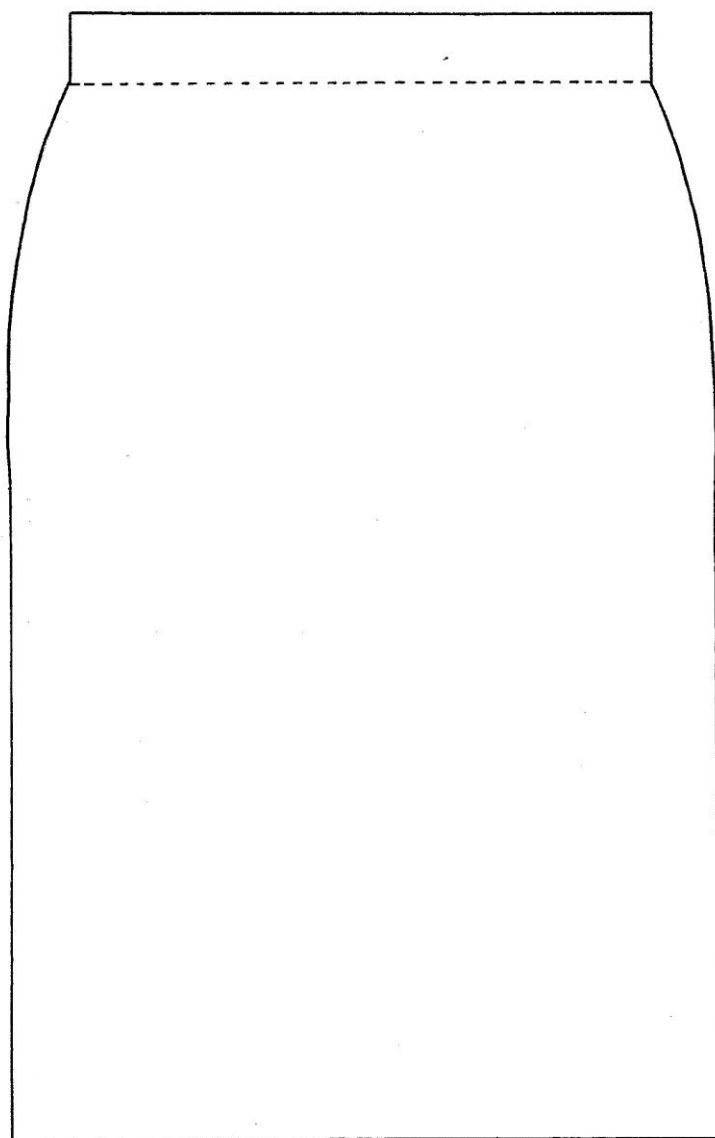
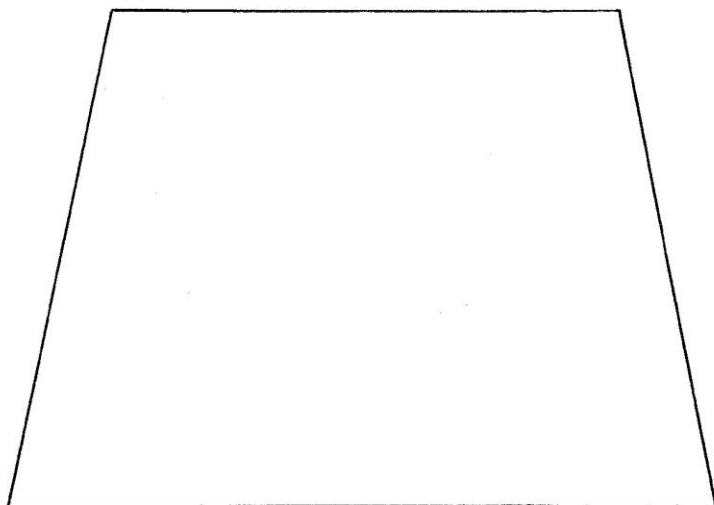
Mõõtkava 1:4

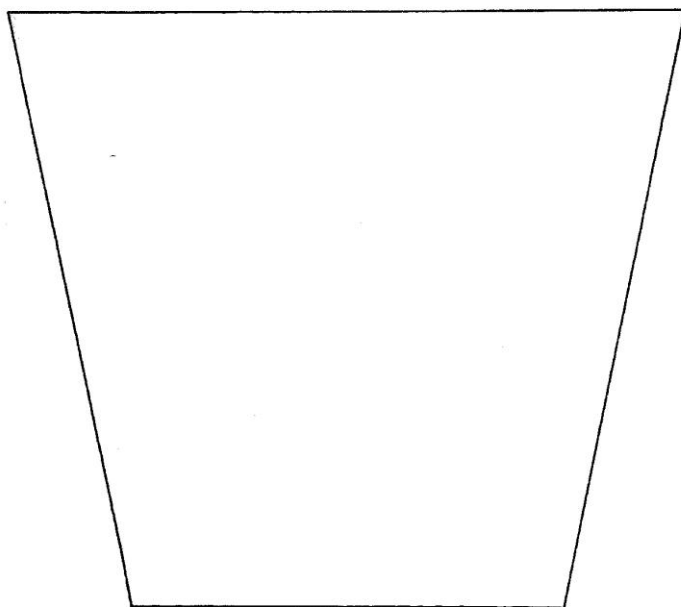
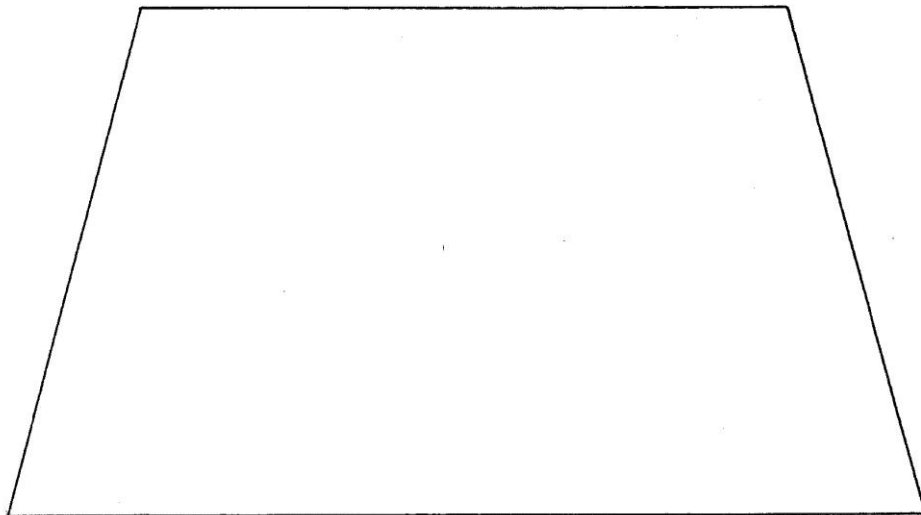
Neljanda komplekti lõiked.

Mõõtkava 1:5

Viienda komplekti lõiked. Ülemine on pihiku lõige, alumine on puhvpükste sääre osa lõige.

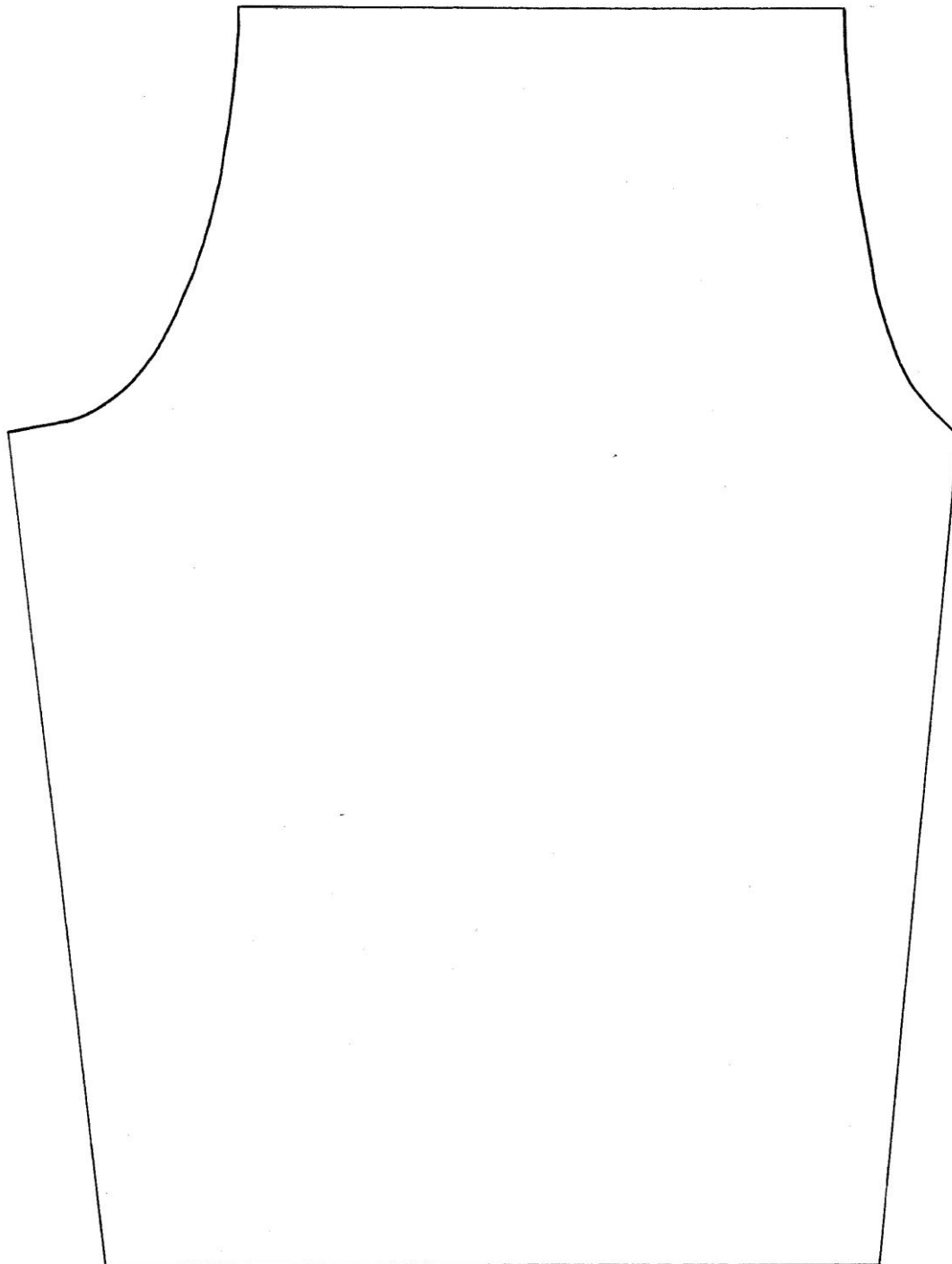
Mõõtkava 1:4

Viienda komplekti lõige. Puhvpükste ülemise osa lõige.

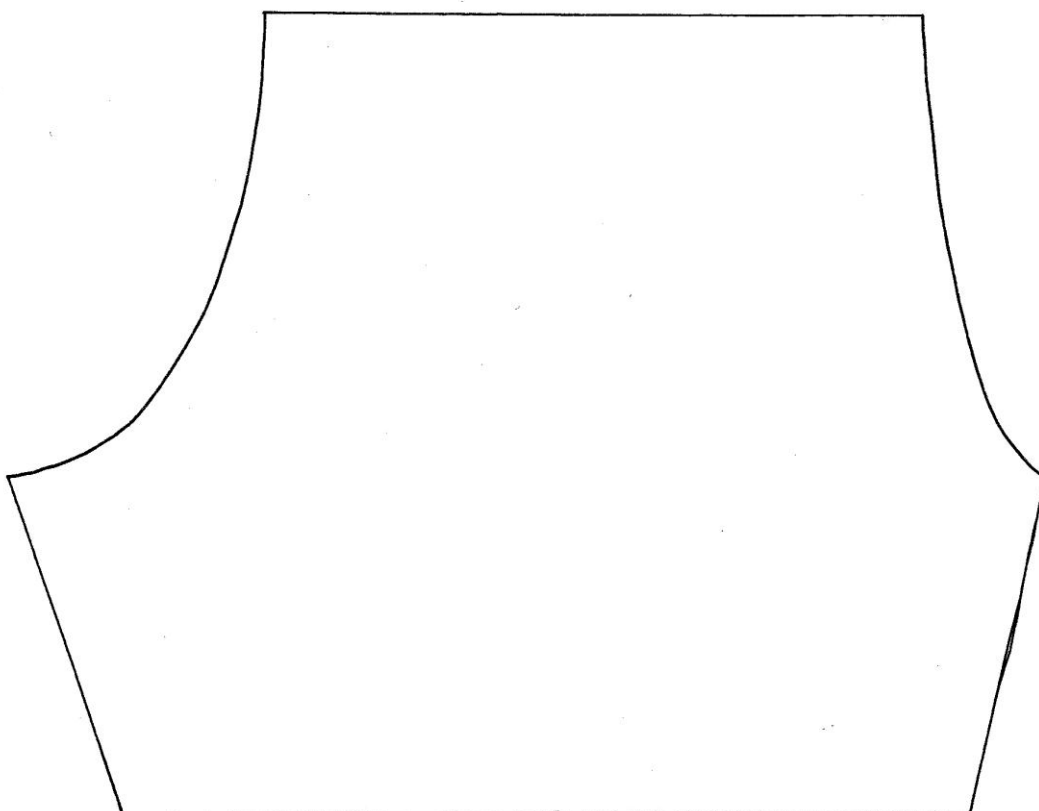
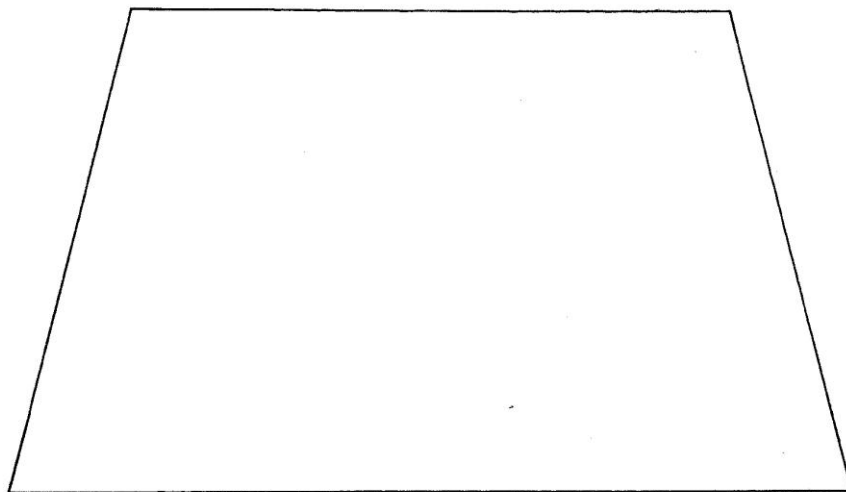
Mõõtkava 1:4

Kuuenda komplekti lõiked. Ülemine on pihiku lõige, alumine on lühikeste pükste lõige.

Mõõtkava 1:4

LISA 5 Fotod silmkoelisest rõivakollektsioonist

Pildistas: Enelin Pedak

Koht: Kuressaare Lossihoov ja Muhu.

Modellideks: Maige Vallik, Pille-Riin Lember, Kaia Oidekivi ja Maren Suurna.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, _____ **Maren Suurna** _____,
(*autori nimi*)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
_____ **Mustjala kirikinnastest inspireeritud silmkoeline rõivakollektsioon** _____,
(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on _____ **Riina Tomberg** _____,
(*juhendaja nimi*)

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
  3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, **20.05.2014**